БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 187 (8407)
АВГУСТЫН 9
ПЯТНИЦА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтая

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй шэнэ хуудаһа нээһэн Агууехэ Октябриин революциин алдарта 40 жэлэй ойе ажалай ехэ амжалтануудаар, үйлэдбэриин эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөн советскэ орон доторнай хаа-хаанагүй, тэрэ тоодо манайшье республикада үргэн далайсатайгаар дэлгэрэнхэй.

Мүнөө республика соомнай ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Энэ хадаа угаа ехэ харюусалгатай хүдэлмэри мүн байһаниинь мэдээжэ. Адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ, тиигээд мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхэ гэһэн түүхэтэ зорилгые манай түрэл Коммунистическэ парти советскэ хүнүүдэй үмэнэ табяад байна. Энэ айхабтар ехэ харюусалгатай, хүндэтэй зорилгые бэелүүлхын тулада адуу малаа эрхим һайн тэжээлээр хангаха хэрэгтэй болоно. Тиимэһээнь энэ жэлдэ үбһэ хуряалгые богонихон болзор соо түгэсхэхэ, бүхэли жэл соо хүрэхэ шэмэтэ болон набшаһата тэжээлээр бүхы малаа бүримүһэн хангаха гэжэ хүдөө ажахынхид шармайн оролдоно.

Мал ажалай продуктнуудые эрид ехээр үйлэдбэрилэн гаргадаг болохо тухай Коммунистическэ партиингаа, Советскэ Правительствынгаа табиһан зорилгодо харюу болгон, манай республикын хүдөө ажахынхид бодото уялгануудые абаад, забсарга сүлөөгүйгөөр ажаллажа байна. 1956 онойхитой сасуулжа үзэбэл, 1957 ондо гүрэндэ мяха тушаалга болон худалдалгые 1,5 дахин, һү—1,7 дахин ехэ болгохо уялгатайбди. Республикымнай хонишод мүн харюусалгатай уялгануудые абанхай. Энэ жэлэй турша соо колхозууд болон совхозууднай хонидойнгоо тоо толгойе 1183 мянга болгохо гү, али 17 процентээр олошоруулха, эдлүүриин газарай 100 га бүхэндэ 103 килограмм нооһо абаха, гүрэндэ нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, августын 1 болотор дүүргэхэ гэжэ хонишоднай шиидэнхэй.

1957 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, эдэ уялгануудай бэелүүлэгдэхэ байһанда лаб этигэмээр байна. Агууехэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон республикын түрүү колхозууд болон совхозууд адуу малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар нилээд амжалтануудые туйлаа. Жэшээлхэдэ Курумканай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз дунда зэргээр хонин бүриһөө үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 1 килограмм 180 грамм ехэ нооһо хайшалаа, нооһо абалгаяа 113 центнерээр гү, али 90 процентээр ехэ болгоо. Мүн тэндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз эдлүүриин газарай 100 га бүхэндэ 264 килограмм нооһо хайшалаа. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 7000 толгой хонидойнгоо 100 хонин бүриһөө 93 толгой хурьгадые абажа түлжүүлһэн байна. Энэ мэтын амжалтануудые туйлаһан колхозууд, совхозууд республика соомнай яһала олон. Энэ хадаа Октябриин революциин ойн хүндэлэлдэ Эхэ орондоо үгэһэн эрхим бэлэгүүд гээшэ.

Зүгөөр, зарим аймагуудта Октябриин революциин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, ажалшадые шэн габьяата ажалда зоригжуулха, үйлэдбэриие улам саашадань дэбжүүлхэ тушаа биратай юумэ хэгдэнэгүй. Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй болон Обкомой тогтоолнуудай байбашье, тэдэниие бэелүүлхын түлөө тэмсэл эршэмтэйгээр ябуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, партиин Кяхтын айком дурсагдагша тогтоолнуудые тон хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Октябриин революциин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэлгын комиссинууд олон колхозууд болон эмхи зургаануудта һая болотор байгуулагдаагүй байба. Аймагайншье комисси хүдэлдэггүй байгаа.

Социалистическэ мүрысөөнэй далайсые улам үргэдхэжэ үйлэдбэриингөө үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхын орондо харин доошолуулжа байдаг ушарнуудшье тэндэ үзэгдэнэ. Жэшээнь, Ульяновай нэрэмжэтэ колхоз, совхозой хоёр отделени һү һаалгаяа һүүлэй үедэ бага болгожорхёо. Тэрэшэлэн аймаг соонь үбһэ хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ муугаар ябажа байна. Энэнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, ажалшадай дунда ойлгууламжын, ниитэ-политическэ хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана.

Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэлгын хүдэлмэри ондоошье аймагуудта (Баргажан, Закамен) хангалтагүй байһаар. Политическэ угаа ехэ удхашанартай энэ хэрэгтэ иимээр хандаха гээшэ тон буруу байна. «Һайндэр болотор үшөө үды байна ха юм, тэрээндэ бэлдэжэ үрдихэ бэзэбди» гэжэ хэлэдэг хүнүүд хаа яа үзэгдэнэ. Энэ хадаа политическэ талаараа хүсэд болбосороогүй хүнүүдэйл һанал бодомжо гээшэ. Октябриин революциин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэлгэ хадаа түбхын түрүүндэ политическэ удхашанартай зорилго мүн. Тиимэ хадань энэ түүхэтэ 40 жэл соо аймаг, тосхон, колхоз, МТС болон совхоз бүхэнэй туйлаһан амжалтануудые үргэнөөр харуулха, Коммунистическэ партиин ударидалгаар, агууехэ ород арадай аха дүү ёһоной туһаламжын ашаар республикынгаа экономикодо болон соёл культурын байгуулалтада бэелүүлэгдэһэн түүхэтэ туйлалтануудые олониитэдэ гүнзэгыгөөр ойлгуулха, энэ асуудалаар лекци, элидхэл болон хөөрэлдөөнүүдые хаа хаанагүй үнгэргэхэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта выставкэ, фотомонтаж гэхэ мэтэ харуулан ойлгуулха агитаци эмхидхэхэ—иимэ зорилго мүнөө партийна эхин организаци бүхэн бэелүүлхэ ёһотой.

Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо эрхим һайнаар бэлэдхэжэ, олониитэ зоной политическэ болон ажалайнь эдэбхиие улам бадаруулжа, энэ түүхэтэ һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гээшэ партийна, советскэ болон комсомольско организацинуудай нангин зорилго мүн.

„Советскэ Союзда Сириин Республикын правительственна делегациин ерээд байһан тухай коммюникедэ" гар табилга

«Советскэ Союзда Сириин Республикын правительственна делегациин ерээд байһан тухай коммюникедэ» гар табилга августын 6-да Алексей Толстойн үйлсэдэ байдаг СССР-эй МИД-эй тусхай гэр дотор болобо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. И. Кузьмин, Сириин Республикын гүрэнэй министр ба национальна оборонын министр Халед Азем коммюникедэ гараа табиба.

Коммюникедэ гар табилгын болжо байхада Сириин Республикын правительственна делегациин гэшүүд: ниитын хүдэлмэринүүдэй ба харгы замуудай министр Фахэр Каяли, генеральна штабай начальник генерал Тевфик Низамедлин болон бусад хүнүүд байлсаба.

Гар табиха үедэ советскэ талаһаа: Н. А. Булганин, Г. К. Жуков, М. Г. Первухин, СССР-эй Министрнүүд Н. А. Михайлов, А. Г. Зверев болон бусад байлсаа.

(ТАСС).

Сириин Республикын правительственна делегаци Москваһаа мордобо

Гүрэнэй министр, Сириин Республикын национальна оборонын министр Халед Азем түрүүтэй Сириин Республикын правительственна делегаци августын 7-до «ТУ-104» самолёдто һуужа, Москваһаа мордоо.

Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци Германска Демократическа Республика ошохоо мордобо

Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци августын 7-ной үглөөгүүр Москваһаа Берлин ошохоо мордоо. Делегаци Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй болон Германска Демократическа Республикын Правительствын хани ёһоной уряалаар ГДР ошохоо ябаа.

Делегациин составта КПСС-эй Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин, КПСС-эй Ленинградска горкомой секретарь И. В. Спиридонов, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин, ажалшадай депутадуудай Московско городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо З. В. Миронова, ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй секретарь В. Е. Семичастный ороно. СССР-һээ Германска Демократическа Республикада байдаг Элшэн сайд Г. М. Пушкин мүн делегациин гэшүүндэ оролсоно.

Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегациие үдэшэхын тулада Москвагай ажалшадай олон зуун түлөөлэгшэд Внуковска аэродром дээрэ суглараа. Залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестивальда хабаадагшад—хэдэн немец хүбүүд, басагад эндэ байлсаа. Аэропорт Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн байгаа. Нүхэд Н. И. Беляев, Н. А. Булганин, Г. К. Жуков, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, М. Г. Первухин, СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, министрнүүд, центральна захиргаануud болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, хэдэ хэдэн Министерствонүүдэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд эндэ ерээ.

Германска Демократическа Республикаһаа СССР-тэ байдаг Посольствын хүдэлмэрилэгшэд, СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэгшэдые толгойлогшонор, мүн советскэ болон хариин гүрэнүүдэй журналистнууд үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

Аэродром дээрэ сугларагшад Н. С. Хрущевтой, А. И. Микоянтай болон Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегациин бусад гэшүүдые халуунаар үдэшэбэ. «ТУ-104» самолёт 9 час 50 минутада агаарта дэгдэн гаража баруун тээшээ шэглэн ниидээ.

Германска Демократическа Республикаһаа СССР-тэ байдаг Элшэн сайд Иоганнес Кениг делегацитай хамта Берлин ошохоо ябалсаа.

(ТАСС).

Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци Берлин ерэбэ

БЕРЛИН, августын 7. (ТАСС-эй тусхай корр.). Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци августын 7-ной үдэр Германска Демократическа Республикын ниислэл хото Берлин ерээ.

Советскэ айлшадай һуужа ерэһэн тусхай поезд үдын тэндэ Восточно вокзалай перрон дээрэ ерэнэ. Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин болон ГДР-эй правительствын хүтэлбэрилэгшэд, демократическа бусад партинуудай болон ГДР-эй олониитын организацинуудай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад советскэ Партийно-Правительственна делегациин гэшүүдые халуунаар угтажа байба.

Мүн Берлинэй олон мянган зон айлшадые угталсаа.

Һүүлээрнь вокзал шадарай талмай дээрэ митинг боложо, СЕПГ-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр В. Ульбрихт болон КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев гэгшэд үгэ хэлээ. В. Ульбрихтын, Н. С. Хрущевой үгэ хэлэжэ байхада, сугларагшад нэгэнтэ бэшэ альга ташажа һайшаагаа. «Хани барисаан! Фрейндшафт!» гэһэн үгэнүүдые тэдэнэр ород, немец хэлэн дээрэ хашхаралдаа.

Митингын түгэсхэлдэ Ехэ Берлинэй СЕПГ-гэй организациин нэгэдэхи секретарь нүхэр Киферт үгэ хэлээ.

Тиигээдшье митинг дүүрэжэ, сугларагшадай замхашагүй халуун амаршалга доро советскэ айлшад болон ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэд нээмэл машинануудта һууна. Нүхэд Н. С. Хрущев В. Ульбрихт хоёр түрүүшын машинада, нүхэд А. И. Микоян О. Гротеволь хоёр удаадахи машинадань һуугаа.

Һүүлээрнь машинанууд советскэ айлшадай байха байшан тээшэ шэглэн аалиханаар ябаба.

Айлшадай вокзалһаа байха газар хүрэтэрөө ошохо замдань Берлинэй хүн зон айхабтар халуунаар угтажа амаршалһан байна.

Советскэ Союзай болон Германска Демократическа Республикын Правительственна делегацинуудай хоорондо

ХЭЛСЭЭН ЭХИЛЭЭ

БЕРЛИН, августын 7. (ТАСС-эй тусхай корр.). Берлиндэ премьер-министрын байдаг байшан соо Советскэ Союзай болон Германска Демократическа Республикын правительственна делегацинуудай хоорондо августын 7-до хэлсээн болоо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин, КПСС-эй Ленинградска горкомой секретарь И. В. Спиридонов, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин, Мосгорисполкомой түрүүлэгшын орлогшо З. В. Миронова, ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй секретарь В. Е. Семичастный, Германска Демократическа Республикада байдаг СССР-эй элшэн сайд Г. М. Пушкин, тэрэшэлэн тэдээнтэй сугтаа ябалсаһан хүнүүд советскэ талаһаа хэлсээндэ хабаадаа.

Премьер-министр О. Гротеволь, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. Ульбрихт, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Больц, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Г. Рау, О. Нушке, П. Шольц, Б. Лейшнер, СССР-тэ байдаг Германска Демократическа Республикын элшэн сайд И. Кениг Германска Демократическа Республикын талаһаа хэлсээндэ хабаадаа.

Хоёр талануудые һонирхуулжа байһан юрэнхы асуудалнуудаар хэлсээнэй үедэ һанамжанууд андалдагдаа. Тусхай дурадхалнуудые бэлэдхэжэ, удаадахи хэлсээнүүдэй үедэ хаража үзэхэ гэжэ шиидхэгдэбэ.

Үгэеэ хүсэд ойлголсолгын, аха дүүгэйхеэр бэе бэеэ хүндэлэлсэлгын оршон байдалда хэлсээн үнгэрөө.

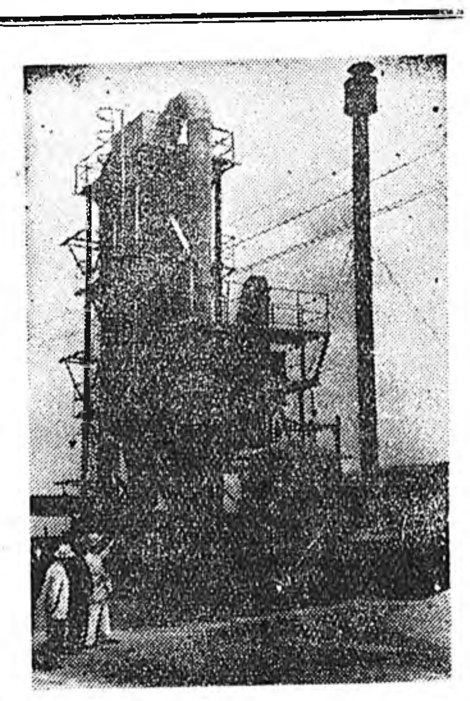
Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин делегацинуудай хоорондо хэлсээн болобо

БЕРЛИН, августын 7. (ТАСС-эй тусхай корр.). Берлиндэ центральна «Нэгэдэлэй байшан» соо Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин делегацинуудай хоорондо хэлсээн эхилээ.

КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн А. И. Микоян, ЦК-гэй гэшүүд А. А. Громыко, В. В. Гришин, ЦК-гэй гэшүүндэ кандидадууд П. Н. Кумыкин, В. С. Семичастный, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд З. В. Миронова, Г. М. Пушкин, Л. Ф. Ильичев, КПСС-эй Ленинградска горкомой секретарь И. В. Спиридонов, КПСС-эй ЦК-гэй таһагые даагшын орлогшо И. Т. Виноградов КПСС-эй талаһаа хэлсээндэ хабаадана.

СЕПГ-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Ульбрихт, ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүд О. Гротеволь, Г. Матерн, Ф. Эльснер, Ф. Эберт, Г. Рау, В. Штоф, К. Ширдеван, ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд Э. Мюккенбергер, Э. Хонекер, Б. Лейшнер, Г. Варнке, А. Нейман гэгшэд СЕПГ-гэй талаһаа хэлсээндэ хабаадаба.

Аха дүүгэйхеэр һаналаа нэгэдэлгын, пролетарска интернационализмын оршон байдалда хэлсээн үнгэрөө.

Минск. Белорусска ССР-эй Наукануудай академиин энергетикын институтда орооһо таряа хатааха шэнэ арга зохёогдоо. Энэ аргын ёһоор, нойтон тарян 4—5 секундын туршада халуун хии агаараар халаагдаад, һүүлээрнь хүйтэн агаараар хүргэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: час соо 8 тонно таряа шэнэ аргаар хатаадаг сушилка харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Загаһа ехээр бариһанайнь, загаһа барилгын шэнэ техникые амжалтатайгаар хэрэглэһэнэйнь түлөө Мурманска областиин загаһа барилгын флодой түрүү корабльнуудай олон загаһашадые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум орденууд болон медальнуудаар шагнаба. Бүхы дээрээ 108 хүн шагнагдаа.

Ленинэй орденоор 4 хүн, Ажалай Улаан Тугай орденоор 19 хүн, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор—34, «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар—27, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар 24 хүн шагнагдаа.

Италиин Коммунистическэ партиин делегациин СССР-тэ ерээд байһантай дашарамдуулан КПСС-эй ЦК-да уулзалга болобо

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Президиум Италиин компартиин делегациин Советскэ Союзда ерээд байһанай хүндэлэлдэ августын 6-да уулзалга хээ.

Делегациие толгойлогшо—ИКП-гэй генеральна секретариин орлогшо нүхэр Луиджи Лонго, ИКП-гэй хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Марио Аликата болон Эмилио Серени, ИКП-гэй ЦК-гэй гэшүүд нүхэд Отелло Наннуцци, Вито Д'Амико, Нивес Джесси, ЦКК-гэй гэшүүн нүхэр Луиджи Амадези, нүхэд Наполеоне Колоянни, Лука Паволини, Джузеппе Сакки, Элиджо Бьяджони, Луиджи Чьофи Дельи Атти, Джорджо Пасторе гэгшэд уулзалгада хабаадаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиһаа КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд нүхэд Н. С. Хрущев, А. И. Микоян, М. А. Суслов, О. В. Куусинен. Е. А. Фурцева, Ф. Р. Козлов, КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүн нүхэр Б. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гэй таһагуудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд нүхэд Д. П. Шевлягин болон С. Н. Павлова уулзалгада хабаадаа.

Хоёр партинуудай түлөөлэгшэдэй уулзалга, нүхэр ёһоной хөөрэлдөөн үнэн зүрхэнэй, коммунистическэ аха дүүгэй хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

АМЕРИКЫН ХОЛБООТО ШТАДУУДАЙ БОЛОН АНГЛИИН ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ БҮХЫ ОРГАНИЗАЦИНУУДТА, БҮХЫ ЭХЭНЭРНҮҮДТЭНЬ СОВЕТСКЭ ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ КОМИТЕДЭЙ ХАНДАЛГА

Советскэ эхэнэрнүүдэй комитет хадаа Америкын Холбоото Штадуудай болон Англиин эхэнэрнүүдэй бүхы организацинуудта, бүхы эхэнэрнүүдтэнь хандажа, атомна дайнай аюулые зайсуулхын түлөө, термоядерна буу зэбсэгые хорюулхын, тэрэнэй туршалгые болюулхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхыень уряалба. Саашадаа һанаа, амар байхын аргагүй болоо. Термоядерна буу зэбсэгые агууехэ гурбан гүрэн — США, Англи, СССР хорюулжа шадаха: юундэб гэхэдэ, эдэ гурбан гүрэн термоядерна буу зэбсэгтэй, мүн тэрэнээ тэһэлэн туршадаг байна.

Элдэб политическэ системэтэй гүрэнүүд эбтэй этэйгээр зэргэ оршон байха ёһотой, бүгэдэниитын буу зэбсэг хуряагдаха ёһотой, атомна болон водородно бомбонууд хоригдожо, тэдэнэй туршалга болюулагдаха ёһотой гэжэ Советскэ Союз ходоо эрид шууд хэлэдэг. Али али талын абамаар шиидхэбэри олохын тулада Советскэ правительство байгша оной июниин 14-дэ зэбсэг хуряалгаар ООН-эй комиссиин подкомитедтэ иимэ шэнэ дурадхал оруулаа: саг зуура, ядахын сагта 2—3 жэлэй туршада ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулха, тиихэдэ уласхоорондын хинамжа тогтоохо. Тиигээд һүүлээрнь ядерна буу зэбсэгые хэрэглэхэ ябадалые хорижо, тэрэниие бүтээхэеэ болёод, гүрэнүүдэй буу зэбсэгэй тооһоо гаргаха США-гэй болон Англиин түлөөлэгшэд Советскэ Союзай энэ дурадхалые дэмжээгүй гэжэ хандалга соо хэлэгдэнэ.

Америкын Холбоото Штадуудай, мүн Англиин эхэнэрнүүд, эхэнүүд, олон миллион советскэ эхэнэрнүүдэй зүгһөө таанадта бидэнэр ханданабди. Бидэнэр политическэ талаар ондо ондоо үзэл баримталдаг, ондо ондоогоор ажаһуудаг гээшэбди. Гэбэшье, эдэ бүхы илгаамнай бидэндэ, манай бүлэнэртэ, манай хүүгэдтэ тохёолдожо болохо аюулай урда юуншье бэшэ гээшэ.

Бидэнэр бүгэдэ үри хүүгэдтэйбди, тиимэһээ манай үри хүүгэд амгалан тайбан байдалда зол жаргалтайгаар ажаһууһай гэжэ һанадагбди. Мүн сэдьхэл һанаа тэгшэ, энхэ тайбан байдалда манай бүлэнэр ажаһууһай гэжэ хүсэнэбди. Мүнөө бии болоод байһан ехэ аюулһаа, үхэлэй хара һабарһаа үхибүүдээ абархын тулада ямаршье баатаршалга хэхээр хэмнайшье бэлэн.

Бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн хүүгэдэй мүнөөшье, мүн ерээдүйшье сагта зол жаргалтай байхын тулада, таанад, Америкэдэ болон Англида ажаһуудаг манай эгэшэ дүүнэр, өөһэдынгөө правительствонуудта хандажа, арадуудай, бүхы дэлхэйн хүүгэдэй эхэнүүдэй үгыень тэдэндэ дуулгуулыт гэжэ уряалнабди. Термоядерна буу зэбсэгэй туршалгые удаан болзор соо болюулха тухай хэлсээ хэжэ, һүүлээрнь тэрэниие бүримүһэн хорюулхын тулада бүхы хүсэ шадалаа эршэдүүлэн, бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн тэмсэгты.

Дэлхэйн хүүгэдэй бүхы эхэнүүдэй агууехэ нангин уялга дүүргэе! Шунахай бузар атомна дайнай аюулһаа үри хүүгэдээ аршалан хамгаалае!

(ТАСС).

Москвада боложо байгаа залуушуулай, студентнэрэй VI фестиваль

Москва. Залуушуул, студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фестивальда хабаадагшадай бал Кремль соо нээгдэжэ байна. ТАСС-эй фотохронико.

Эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө эмхидхэгдэһэн залуушуулай митинг

Залуушуул болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VI фестивалиин эхилһэнһээ хойшо 10-дахи үдэртэнь залуушуулай туйлай ехэ митинг болоо. Японой Хиросима городто Америкын авиациин түрүүшынхеэ атомна бомбо хаяһан сагһаань хойшо 12 жэл энэ үдэр болоһон байна. Атомна түрүүшын бомбын Хиросима городто хаягдахада туйлай олон хүн үхэһэн, угаа ехэ һандарал болоһон байгаа .

Ядерна буу зэбсэг туршалгые хорихын, энэ зэбсэгые гаргажа үргэлжэлүүлхэсэ болихо гэһэн шанга эрилтэ табижа байһанаа мэдүүлхын тула Москвагай хүбүүд, басагад городой үйлсэнүүдтэ гараа. Митингдэ хабаадагшад олон тоото плакадуудые барижа ябаа. Эб найрамдал сахин хамгаалхые уряалһан, атомна дайе ехээр буруушааһан уряа лозунгнууд тэдэ плакадуудтань бэшээтэй байгаа. «Эб найрамдал хадаа олон миллион хүн зоной дура хүсэлынь мүн!», «Хиросима дахин дабтагдаха ёһогүй!», «Дайнай хүсэн дарагдаха ёһотой!», «Дэлхэйдэ эб найрамдал!», «Атомна зэбсэгые хорихо шухала!» гэһэн үгэнүүд плакадуудта бэшээтэй байгаа. Эб найрамдалые, хани барисаае магтаһан уряа дуунуудые залуушуул дуулаа.

Үйлсэнүүдэй хоёр талаар ябаһан олон зуу мянган ажалшад хүл дээрээ байжа, эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байһан залуушуулые хүндэлэн амаршалаа.

Залуушуулай колоннонууд Манежнэ талмайда ерэбэ. Хариин гүрэнүүдэй, советскэ уранзураашадай зураһан, дайнда эсэргүү плакадууд эстрадын ханануудаар харагдана. Улаан тугууд намилзан далбана. Хүбүүд, басагад үнишье болонгүй эндэхи талмайе бүрхөөбэ. «Гулабхаанууд элин элин ниидэгты» гэһэн дуун һүр жабхалантайгаар соностоно. Багахан басаган «Хиросимын шулуун» дээрэ сагаан сэсэгүүдые табижа, гал нособо. Эндэ носоогдоһон түүдэгынь талмайн бүхы зүг бүхэнһөө харагдана. Бетховеной табадахи симфони шангаар сууряатан зэдэлнэ.

Эстрадада гараһан Японой басаган талмай дээрэ байгшадай анхарал хандуулна. Энэ хадаа фестивальда делегатка боложо ерэһэн Хисако Нагата мүн байгаа. Энэ басаган микрофоной дэргэдэ ерэжэ үгэ хэлэбэ. Хисако Нагата үгынгөө түгэсхэлдэ иигэжэ мэдүүлээ: «Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал илан мандаха болтогой! Хүн түрэлтэн һайн һайхан ажаһуудаг болохо ёһотой!»

Японой залуу түлөөлэгшын хэлэһэн үгые бүрин дэмжэжэ, митингдэ хабаадаһан олон мянган хүн альгаа ташаа.

Советскэ героиня Зоя Космодемьянскаягай эхэ Любовь Тимофеевна Космодемьянская сценэдэ гаража, Японой басагые эхэ мэтээр энхэрэн тэбэрижэ, пулаад бэлэг болгон барюулаа.

Японой делегатка сугларагшадта хандаха зуураа, түрүүшын атомна бомбоһоо хосорогшодые хүндэлэн ёһолхыень дурадхаа.

Сугларагшад нэгэ минутын турша соо дуугай байба. Атомна бомбодо дайрагдажа наһа бараһан Хиросима городой хүн зоной дурасхаалые советскэ залуушуул иигэжэ ёһолон тэмдэглэһэн байна.

Советскэ залуушуулай зүгһөө Советскэ Союзай Герой Алексей Маресьевэй хэлэһэн үгые митингдэ хабаадагшад ехээр һонирхон шагнаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй вице-түрүүлэгшэ Джэмс Эндикотт трибунада гаража, Бүхэдэлхэйн эб найрамдалай Соведэй үмэнэһөө Бүхэдэлхэйн VI фестивальда, тэрэшэлэн митингдэ хабаадагшадые амаршалаа.

Өөрынгөө оронуудай үмэнэһөө үгэ хэлэһэн Англиин, Индиин залуушуулай түлөөлэгшэд ядерна зэбсэг туршалгые буруушаажа байһанаа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэхээр бэлэн байһанаа мэдүүлээ.

Митингдэ хабаадагшад Японой делегациин хүтэлбэрилэгшэ Сано Сусуму гэгшые үни удаан альга ташан угтаба. Сано Сусуму Японой делегациин хандалгые уншажа үгөө. Хани барисаагаа улам бэхижүүлхыень, дайнда эсэргүүсэн, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэхыень дэлхэйн бүхы залуушуул болон студентнүүдые тэрэ хандалга доторoo уряалһан байна.

«Атомна бомбые дахин хаюулхагүйбди!» гэһэн Японой залуушуулай дуун радиогоор Манежнэ талмай дээгүүр зэдэлбэ.

Митингын дүүрэхэ дүтэлөөд байхада багаханород басаган сагаан гулабхаа агаарта табиба. Гулабхаагай агаарта хөөрэн дэгдэхэдэ демократическа залуушуулай гимн ханхинан зэдэлээ.

Атомна дайнай аюулые зайсуулхын түлөө залуушуулай эршэмтэйгээр тэмсэжэ байһыень энэ митинг эли тодоор гэршэлэн харуулаа.

(ТАСС).

Уласхоорондын уранһайханай конкурснуудта хабаадаһан иимэ хүнүүд илаа

Уласхоорондын конкурснуудта хабаадагшадай дүн августын 6-да гаргагдаба. Одесса городой студентнүүдэй хоор (СССР), ажалша залуушуулай союзай хоор (Румыни), Ленинградска университедэй студентнүүдэй хоор (СССР), «Славянская Беседа» (Болгари) гэжэ нэрлэгдэдэг эхэнэрнүүдэй хоор, Софи городой студентнүүдэй хоор (Болгари), Арадай дуунуудай залуушуулай Пекинскэ хоор (Хитад) алтан медальнуудые абаа. Чехословакиин, Корейн, Болгариин, Монголой, Израилиин, Венгриин, Ирландиин, Франциин, СССР-эй, Югославиин, мүн бусад оронуудай дуунай коллективүүд мүнгэн долоон, бронзо 12 медальнуудта хүртөө.

Советскэ Союзай аккордеонистнууд болон баянистнууд нэгэдэхи шатын түрүүшын зургаан һуури эзэлээ. Эдэ зургаан хүнүүдтэ, тэрэшэлэн Финляндиин, Чехословакиин, ГДР-эй, Венгриин, Франциин түлөөлэгшэдтэ алтан медаль барюулагдаа.

Гоё һайхан дуу дуулаха конкурсдо «Дружба» (СССР) ансамбль, эхэнэрнүүдэй дуушадай ансамбль, Сирен Маини (Финлянди) гэжэ ансамбль 1-дэхи һууринуудые эзэлжэ, алтан медаль абаа. Хитадай, Франциин, СССР-эй, Корейн, Болгариин, Чехословакиин коллективүүд мүнгэн, бронзо медальнуудые абаа.

Эстрадна оркестрнүүдэй конкурсын мүрысөөнэй дүн гаргагдахада, Клоц гэгшын хүтэлбэрилдэг эстрадна оркестр (Чехословаки), Орнслеф гэгшын хүтэлбэрилдэг ансамбль (Исланди), Косм гэгшын хүтэлбэрилдэг джаз-ансамбль (Румыни), «Нью-Орлеан» гэжэ Квинтет (Итали) алтан медальда хүртөө. СССР-эй эстрадна оркестрнүүд мүнгэн, бронзо медальнуудта хүртөө.

Пианистнуудай конкурсын дүн

Пианистнуудай уранһайханай конкурсын жюриин түрүүлэгшэ профессор Л. Н. Оборин конкурсын дүн тухай иигэжэ мэдүүлээ: Конкурс һайнаар үнгэржэ, энээндэ 15 оронуудһаа ерэһэн 30 хүн хабаадаа. Энэ конкурс фестивалиин залуушуулай конкурс гэжэ нэрэтэй байбашье конкурсдо илагшадые тодорхойлхын тула шанга эрилтэ табигдаа. Хитадай Арадай Республикын хүгжэмшэд шадамар бэрхээр наадаа гэжэ конкурсын жюриин гэшүүд сэгнээ, бишье иигэжэ һананаб. Хитадһаа ерэһэн 3 түлөөлэгшэдэй дундаһаа пианистка Гу Шен-ин алтан медальда хүртөө.

Советскэ пианистка—16 наһатай А. Мищенко (Ленинград) конкурсдо хабаадагшадай эгээн залуунь байгаа. Энэ басаган туйлай ехэ бэлиг шадабаритай байһанаа харуулаа. А. Мищенко эгээ олон очкотой боложо, алтан медальда хүртөө. Болгариһаа ерэһэн М. Молова 3-дахи алтан медальда хүртөө.

Московско консерваторидо һурадаг М. Мдивани, Украинаһаа ерэһэн О. Криштальский мүнгэн медальнуудта хүртэбэ.

Венгриин, Чехословакиин, Румыниин, Болгариин, СССР-эй залуу дуушадта бронзо медальнууд хүртөө.

Уласхоорондын хани ёһоной спортивна наадан

Манай Эхэ ороной ниислэл Москвада залуушуулай, студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль эхилһээр арбаад хоножо байна. Энэ үе соо эндэ уласхоорондын хани ёһоной спортивна элдэб мүрысөөнүүд болоо. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ центральна стадиондохи спортын ордондо командануудай хоорондо, тэрэшэлэн ганса ганса хүнүүдэй хоорондо гимнастикаар үсэгэлдэр мүрысөөн эхилээ. Энэ мүрысөөндэ 16 ороной спортсменүүд: хамта дээрээ 80 эрэшүүл, 73 эхэнэр хабаадаха байна.

Болбосон түхэлтэй тосхон

Һүүлэй жэлнүүдтэ Түнхэнэй Хэрэн тосхон танигдахаар бэшэ һайхан, болбосон түхэлтэй болоо. Илангаяа эндэ байрын гэрнүүд олоор баригдана.

—Борооной һүүлээр һарьхяагай ургаһандал шэнэ гэрнүүд үндын бододог болоо,—гэжэ нютагаархиниинь омогорхолтойгоор хөөрэлдэнэ.

Һаяхан баригдажа дүүргэгдэһэн Соведүүдэй хоёр дабхар байшанһаа дүтэхэн томо гостиница баригдажа байна, мүн уужам һаруул, городой байшангуудай түхэлөөр баригдаһан чайна тээ саанаханань харагдана.

Гансахан 1956 оной туршада тэндэ 67 гэр шэнээр баригдаа. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта 3 бүлэнэр шэнэ гэртэ нүүн орожо түбхинөө. Һаяар үшөө 8 гэр баригдажа дүүргэгдэхэнь.

Баригдаһан шэнэ гэрнүүдынь барандаа шулуун һууритай, түмэр хушалтатай, 2—3 таһалгатайнууд. Энэ ушар хүдөөгэй ажалшадай баян дэлгэр байдалтай болоһые элеэр гэршэлнэ.

Аймгүйсэдкомой коммунальна таһаг байрын гэрнүүдые бариха хэрэгтэ һомологдоһон мүнгые зүбөөр гаргашалха гэжэ хододоо оролдожо байдаг. Энэ жэлдэ гаргашалхаар хараалагдаһан 170 мянган түхэригэй 130-нь хэрэглэгдээд байна.

Мүн барилгын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулхаһаа гадна, тэндэ тосхоноо ногооруулан шэмэхэ хүдэлмэри һайнаар хэгдэнэ. Тосхоной гол гудамжа мүнөө асфальтаар хушагдаа.

Е. Никитин.

Барилгашадай үдэрэй хүндэлэлдэ

Зэдын аймагай Доржо Банзаровай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүд барилгашадай үдэрые эрхим бэлэгүүдээр угтаха гэжэ байна.

Энэ хоёр колхозууд аймаг дотороо баранһаа һайнаар барилгын хүдэлмэри эрхилнэд. Һаяын үдэрнүүдтэ Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо 124 үнеэдэй типовой байра баригдаа. Энэ байра соонь һаалишадай таһалга ба улаан булан түхеэрэгдэнхэй. Мүн тугалай, хонидой байранууд ашаглалгада үгтөө.

Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой дүршэлтэ дархашуул Д. Д. Доржиев, Радна Намжилов гэгшэд түрүү ажалаараа суурханад. Тэрэ хоёр хаанашье, ямаршье барилга хэхэдээ түргэнөөр ба һайн шанартайгаар барина. Энэ колхоздо хахад жэлэй туршада байрын 20 гэр баригдаа. Тиин Октябриин 40 жэлэй ой болотор 25 гэр баригдажа тушаагдаха. Тиигэжэ жэлэй эсэс болотор хамта 2000 дүрбэлжэн метр талмайтай 65 гэр баригдаха байна.

А. Ткач.

Хоёр дабхар клуб, гостиница баригдахань

Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхоз гэшүүдээ һайн гэртэй болгохо, ниитын, мүн малай байрануудые олоор бариха гэһэн түсэб энэ жэлдэ хараалһан байха юм. Тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула колхозой правлени барилгашадай 4 бригада бүридхөө.

Мүнөө барилгашад хоёр дабхар клуб, 3 квартиратай гэр, гостиница, хоёр дабхар тээрмэ, гараж, малай олохон байрануудые барижа байнад.

Колхозой барилгашад Октябриин революциин 40 жэлэй ой болотор барилгаяа сүм дүүргэхэ зорилготой.

Д. Николаев.

Үнэн ажалай аша үрэ

Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ нооһо хайшалха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ, ехэ амжалта туйлаба. Отаранууд хоорондын мүрысөөндэ Г. Доржиевай, Т. Спиридоновагай, У. Афанасьевагай даадаг отаранууд шалгаран гарабад. Эдэ отаранууд нооһо хайшалха даалгабаряа 110—129 процент хүрэтэр дүүргэһэн байха юм.

Гэндэн Доржиевай даажа байһан отара түсэбһөө гадуур 502 килограмм нооһо хайшалһанайнгаа түлөө 1600 түхэригэй нэмэлтэ түлбэридэ хүртөө. Мүн тэрэшэлэн бусадшье хонишод нэмэлтэ түлбэринүүдые абаһан байна.

Б. Цырендылыков.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Октябриин 40 жэлэй ойн урда тээхи социалистическэ мүрысөө һайнаар харуулха

Манай арад Совет засагай тогтоһоор 40 жэлэй ойе дэлхэйн бүхы хүн түрэлтэнтэй сугтаа энэ жэлэй ноябрьда тэмдэглэхэнь. Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойе хүндэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысөөн хаа хаанагүй, фабрика, заводуудта, колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудта үргэнөөр дэлгэрнэ.

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалшадай абаһан уялгануудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһые саг үргэлжэ харуулха гээшэ советскэ хэблэлэй мүнөө үеын гол зорилгонуудай нэгэн болоно.

Сэлэнгын аймаг мал олоор үсхэбэрилдэг аймаг байхаһаа гадна, хүгжэжэ байһан промышленностьтай юм. Энэ аймагай газар дээрэ республикын томохон предприятинуудай нэгэн болохо Галуута-Нуурай Рудоуправлени байдаг. Гэхэ зуура, «Улаан Сэлэнгэ» газетэ аймагай промышленность тухай, Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ хүдэлмэришэдэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөн тухай һүүлшын 4 һара соо өөдтэй юумэ бэшээгүй шахуу.

«Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые март һарада толилһонойнгоо удаа аймагай газетэ промышленна предприятинуудай зарим коллективүүдэй абаһан социалистическэ уялганууд тухай халирхайгаар бэшээд лэ үнгэрөө.

«Галуута-Нуурай барилгашалта» гэһэн багахан мэдээсэл дотор Галуута-Нуурай барилгын управлениин барилгашад тухайда, Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой эндэхи хүдэлмэришэдэй танилсаһан, үнэтэ дурадхалнуудые оруулһан тухайда тобшо тэдыгээр бэшэгдэнхэй.

Галуута-Нуурай шахтёрнуудай абаһан уялганууд тухай мэдээсэл нэгэ хэдэн сагай үнгэрөөд байхада газетэдэ толилогдоһон юм. Тэрээн доторынь иигэжэ хэлэгдэһэн байгаа: **«Галуута-Нуурай шахтануудай хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолдо харюу болгон ноябриин 7 болотор 25 мянган тонноһоо бага бэшэ, шанар һайнтай нүүрһэ түсэбһөө гадуур гүрэндөө үгэхэ, барилгахабсаралгын хүдэлмэриин түсэбые, тэрэшэлэн гэр байрануудые капитальнаар заһабарилха жэлэй түсэбые дүүргэхэ, мүн бусадшье социалистическэ уялгануудые абаһан байгаа».** Аймагай промышленна предприятинуудта Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй хэр зэргээр эмхидхэгдэһэн тухайда ондоо материал газетэдэ толилогдоогүй.

«Аймагай промышленна предприятинууд болон транспортда мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ» тухай статья, «Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойе хүндэтэйгөөр угтахын түлөө» гэһэн тусхай хуудаһан апрелиин 19-дэ толилогдоһон юм. Гаршагайнь гоёор бэшэгдэбэшье, хуудаһан соохи бэшэгүүдынь удха муутай байгаа. Түрүү бэшэг соонь, тэрэшэлэн статьянууд доторынь социалистическэ уялгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһаниинь тодорхойгоор бэшэгдээгүй. Харгы... рилгашадай абаһан уялганууд, ... мэр замшад болон хэлхээ холбо... шодой коллективүүдэй нэгэд... кварталда хэһэн хүдэлмэриин ... тэрэ номерто бэшэгдээд лэ дүү... шоо. Октябриин урда тээхи мү... сөөнэй ябаса харуулагдажа ша... даагүй.

Энэ газетэ эгсэ һара үнгэр... хойно дээрэ дурсагдаһан асууд... тушаа дахин бэшээ. Тиихэдээш... Галуута-Нуурай барилгын управ... ниин коллективэй апрель һара... туйлаһан амжалта тухай тобшо... дыгээр бэшээд лэ дүүргээ. Тэрээн... һүүлээр мүн лэ һара боложо, ... ниин 21-дэ рудкомой түрүүлэ... нүхэр Головко гэгшын статьяе ... лилһон байгаа. «Горнягуудай м... рысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхын т... лөө» гэһэн энэ статья дотор 7-... дахи шахтын хүдэлмэришэдэй 5 һ... ра соо түсэбһөө гадуур 22 мян... гаран тонно нүүрһэ үгэһэн туха... шахтёрнуудай һайндэр болотор т... сэбһөө гадуур 25 мянган тонно нү... һэ үгэхөөр шиидэһэн тухайнь хэл... дэһэн байгаа.

«Нүүрһэ бүри ехээр малта... болохын тулада үшөөл ехэ ар... боломжо шахтануудта бии ба... на, шахтёрнуудай дунда мүр... сөөн үшөөл муугаар эмхидхэгд... нэ,—гэжэ нүхэр Головко саашаа... бэшэһэн байгаа.

Галуута-Нуурай шахтануу... хүдэлмэридэ иимэ дутагдалнууд... бии байбашье, редакци ямар хэ... жээ абааб? Предприятинууд... гээгдэһэн шалтагааниие элирүү... хын, мүрысөө һайнаар эмхидхэ... дэнь туһалхын зорилгоор юу хэ...

Газетын хуудаһануудта дээрэ х... лэгдэһэн асуудалнууд тушаа авгу... һара болотор нэгэшье статья тол... логдоогүй.

Аймагай бусадшье предприя... нуудта социалистическэ мүрысө... нэй хэр зэргээр дэлгэрүүлэгдэж... байһан тухайда газетэ юушье б... шээгүй. Модо хюрөөдэдэг Селенд... мын завод тухайда газетын хууд... һанда юушье бэшэгдээгүй байн... Аймагай промкомбинадай, «Бо... вик» гэжэ олзоборилгын артели... хүдэлмэри оройдоошье харуула... даагүй. Гэхэ зуура, аймагай пр... мышленна зарим предприятину... шухала зүйлнүүдые гаргаха түс... бөө муугаар дүүргэнэ. Жэшээн... аймагай промкомбинат мебель б... тээхэ, модо хюрөөдэхэ, барилги... материалнуудые: хирпиисэ, извес... ко гэхэ мэтые гаргаха түсэб... хахад жэл соо 101,4 процент дүү... гээ. Гэбэшье, аймагай барилгын о... ганизацинуудта 557 мянган хи... пиисэ, 25 тонно известко дутууга... үгөө.

Дээрэ дурсагдаһан предприят... нууд яахадаа гээгдээб гэхэдэ, э... предприятинуудта социалистическ... мүрысөөн муугаар дэлгэрүүлэгдэ...

Социалистическэ мүрысөөе үрг... далайсатайгаар дэлгэрүүлхэ туха... да саг үргэлжэ бэшэхэ, Агууехэ О... тябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэл... абаһан уялгаяа амжалтатайга... дүүргэхэдэнь предприятинуудай х... дэлмэришэдтэ туһалха гээшэ айм... гай газетын мүнөө үеын гол зори... гонь болоно.

Агитбригадануудые эмхидхэхэ

Колхозуудай гэшүүд, совхозууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд эгээ мүнөө үедэ ажалайнгаа эрхээр аргагүй таруугаар һуужа байна. Малшад гүүртэ, отарануудаар таража һуунхай. Колхознигууд механизаторнуудтай хамта нуга сабшалан дээгүүр гараад, үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ байна. Эгээл энэ үедэ хүдөөгэй ажалшадай дунда культурно-гэгээрэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гээшэ партийна, комсомольско, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай шухала зорилго мүн. Энэ хүдэлмэри ябуулха нэгэ шухала арга хадаа агитбригада болоно. Агитбригадал олониитын дунда ойлгууламжын, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулжа шадаха байна бшуу. Имагтал агитбригадануудые хүсэдөөр бүридүүлжэ, бүхы юумээр хангаха хэрэгтэй.

Энэ шухала асуудалые хараадаа абажа, Заиграйн аймагай культурын байшан, комсомолой райком хоёр агитбригада байгуулаа. Эдэнэр үбһэндэ, полевой хүдэлмэри... ябагшадта ошожо, лекци, элидхэ... уншаха, хөөрэлдөө хэхэ, наада таб... ха юм. Дээдэ-Ильхиин сельсовед... «Коммунизм» колхозой, мүн Стал... най, Карл Марксын нэрэмжэтэ кол... хозуудай полевой стануудаар, Ха... дагатайн леспромхозой Хара-Хүтэ... Сангон гэжэ модо бэлэдхэл... пунктнуудаар тус бригада ябаһа... байна. Эдэнэр колхозниігуудта ле... ци уншаһан, концерт харуулһа... мүн ханын газетэ гаргалсажа үг... һэн байна.

Зунай, намарай үбһэ тарияна... үедэ иимэ агитбригадануудые буса... аймагуудта байгуулаа хада е... таарамжатай байха һэн. Тиимэһ... аймгүйсэдкомууд хадаа комсомоло... райкомуудтай хамта агитбригада... нуудые байгуулха, эдэниие хэрэгтэ... зүйлнүүдээрнь хангаха уялгата... Энээндэнь партиин айкомуул, тэл... нэй пропаганда ба агитациин таһа... гууд туһалалсаха ёһотой. Тиигэ... хадаа агитбригаданууд хүндэ... үүргэеэ сүм дүүргэжэ шадаха.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ МАШИНА ТЕХНИКЫЕ БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АШАГЛАЯ

Республикын аймагуудта набшаhата тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай

1957 оной августын 5-най мэдээн

Аймагууд	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр
Курумканай	6,6
Баргажанай	10,4
Бичурын	20,3
Зэдын	—
Яруунын	—
Заиграйн	2,9
Б-Кударын	10,2
Кабанскын	80,2
Кударын	82,4
Кяхтын	1,1
Мухаршэбэрэй	16,7
Сэлэнгын	5,2
Тарбагатайн	42,2
Түнхэнэй	160,2
Хоринн	—
Хэжэнгын	5,3
Закаменай	11,3
Торинн	7,3
Иволгын	25,7
Прибайкальска	2,0

Республикын совхозуудта үбhэ хуряалгын ябаса тухай

1957 оной августын 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Совхозууд	Үбhэ хуряалга
Борьёогой	3,6
Бичурын	37,0
Яруунын	86,6
Кяхтын	35,0
Сэлэнгын	17,0
Хоринн	20,6
«Эрдэм»	28,9

Шанар hайнтайгаар хуряана

Үбhэ ногоогоор элбэг үргэн Ша-
[illegible]-Азарга нютагта адуу мал олон [illegible]. Ерэхэ үбэлжэлгын үе[illegible] малдаа элбэг хүрэхэ үбhэ тэжээл [illegible]лдэхын тула эндэхи колхозни[illegible]ууд мүнөө шармайн оролдожо байна. Хотогор гэжэ газарта Даба-Нима Бадмаевай үбhэшэдэй бригада ажалладаг.

..Энэ бригадада дүтэлжэ ерэхэ[illegible] 14 гулдагар бүдүүн ута ута со[illegible]онуд тэбхылдэжэ сэл хүхөөр харагдана, углөөнэй сабшагдаhан [illegible]хэн мүр үбhэнүүд ногоохон зан[illegible]а. Сагаан гүбөө, Үлэн жалга, [illegible]үүн гол гэхэ мэтэ үргэн талын үд[illegible]эн ногоонууд гар хажууршадай [illegible]үсөөр доло хюhагдан сабшагдажа, [illegible]армагдашоо.

Үбhэшэдэй морин тармуураар[illegible], гарааршье тармажа, аржагар олон бухалнуудые бодхоходонь, Даба-Нима өөрөө арбан дээрэхи бүдүүн сомоодо бухалнуудые аса[illegible]н хаяжа байха зуураа, иигэжэ [illegible]өөрэнэ:

—Манай эндэ оройхон үбhэндэ [illegible]родогынь мэдээжэ ха юм даа. Июлиин хахадаар үбhэндөө гараа [illegible]. Хүн бүхэн үдэртөө жара-да[illegible] соото үбhэ сабшажа, даабаряа [illegible]додоо үлүүлэн дүүргэнэ. Арба [illegible] хоног соо далаад га сабша[illegible], хоёр зуугаад центнер үбhэ со[illegible]бди.

Мүнөө жэл долоон класс эрхи[illegible]эр дүүргэhэн Шагдар Соктоев морин косилкаар үдэшэ үглөөнэй [illegible]эрюундэ 4 гектарай орондо 5 гек[illegible]ар хүрэтэр сабшана. Гадна, үдэ[illegible]эй халуунда үбhэ тармалгада ту[illegible]алалсана. Гар хажууршад Ханда Соктоева, Долгор-Цырен Доржие[illegible] гэгшэд нёдондо жэлhээ эрхим [illegible]ажууршад гэжэ тоологдонхой.

Иигэжэ Закаменай аймагай «Дружба» колхозой Даба-Нима Бадмаевай хүтэлбэрилдэг бригада малдаа элбэг ехэ тэжээл бэлдэлсэ[illegible]н түлөө оролдожо байна.

В. Очиров.

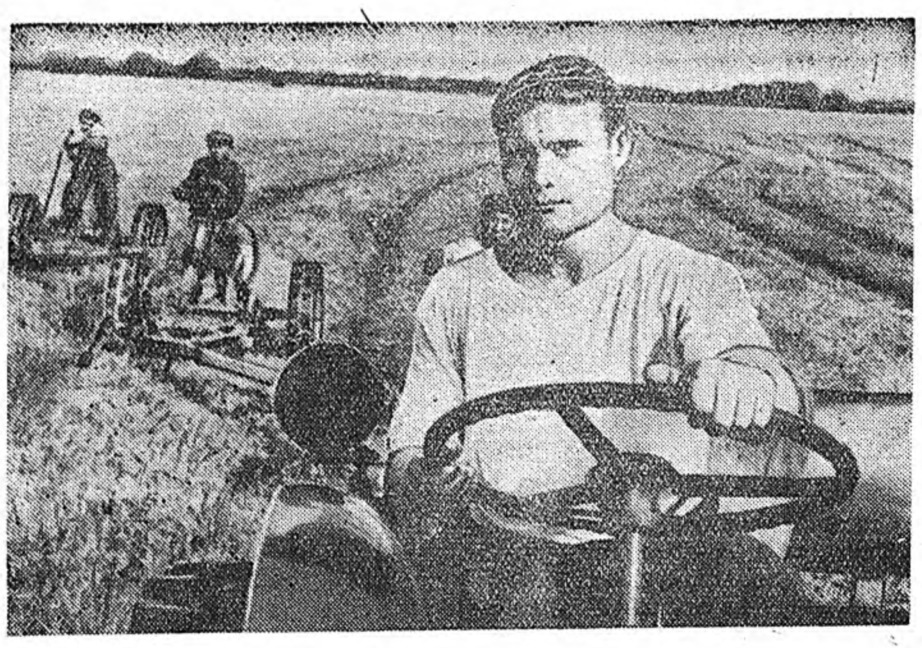
Эмхитэй хүдэлмэри

Үбhэ хуряалгые түргэн, шанар hайнтайгаар үнгэргэхын зорилгоор Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи комплексно бригада (бригадирынь нүхэр Шаранов) сабшалангайнгаа газарые бригадынгаа бухы гэшүү[illegible]эй айл бүхэндэ, мүн гүүртэ, отаргуудта хубаажа үгэhэн байна. Энэнь хадаа нёдондоной хүдэлмэриин дүй дүршэл дээрэ hайн үрэ дүн харуулhан байгаа.

Мүнөө жэлдэ энэ бригада айл бүхэндэ 2—3—4 гектар, хамта дээрэ 144 гектар сабшалангай газар хубаажа үгэhэн байха юм. Мүн отаруудай хониишодто 122 гектар, [illegible]аалиин үнеэдэй гүүртэнүүдтэ 50 гектар сабшалангай газар хуряаг[illegible]дахаар үгтэнхэй. Эдэ сабшалангай ехэнхи хубинь гараар сабшажа хуряагдаха байна.

Энэ үедэ колхознигууд сабшалан дээрээ олоороо гараад, үбhэ хуряалгые түлэб ябуулжа байнхай. Тэрэшэлэн бригадын сабшалан дээрэ 2 морин косилка, тракторна 1 агрегат хүдэлмэрилнэ.

Ц. Намдаков.

Кяхтын аймагай Погранична МТС-эй арбадахи тракторна бригадын механизаторнууд Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 700 гектар үбhэ сабшаха юм. Механизаторнуудай дунда дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөндэ В. Трофимовай жолоододог агрегат түрүү hуури эзэлнэ. Ахалагша машинист Ц. Цыбиковэй агрегадые тракторист В. Трофимов шэрэдэг юм. Машина техникэе hайнаар харууhалhанай ашаар энэ агрегат үдэртөө 30 га сабшахын орондо 32—35 гектар сабшана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомолец Владимир Трофимов нүхэр Цыбиковэй агрегадые шэрэжэ ябана.

Д. Болхоевой фото.

Үбhэ хуряалгын хүдэлмэриие комплексноор оньhожоруулхада ашагтай

Колхозой луговодууд Дагба Цыдыпов, Доржи Мункуев, Содном Гармаев гэгшэдэй оролдолго хэшээлээ гаргажа, саhанай хайлаха сагhаа эхилээд, сабшалангайнгаа газарые hайнаар уhалhанайнь ашаар Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой Жэбхээhэн гэжэ нютагай сабшалан хэзээ хэзээнэйхиhээ үлүү hайнаар ургаа. Энэ сабшалангай ургасые hайнаар, саг соонь хуряажал абаха хэрэгтэй.

Колхозой адуу малда хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгатай даалгабаритайгаар Хэжэнгын МТС-эй хоёрдохи тракторна бригада энэ сабшалан дээрэ гараhан юм. Энэ бригада үбhэ хуряалгын бухы хүдэлмэриие механизмын хүсөөр бүтээхэ дүүрэн аргатай. Элдэб янзын машина техникэтэй үбhэндэ гараhан байна.

Оньhото нарин машинануудай хэды олон байбашье, тэдэнииие шадал соонь хүдэлгэхэ дүршэлтэй шадамар хүнүүд хэрэгтэй. Түбхын түрүүндэ, бригада эмхидхэхэдээ дүршэл ехэтэй, шадабаритай, үнинэй трактористнууд, машинистнуудаар агрегадууд бүридүүлэгдэhэн байгаа. Үбhэ сабшаха 5 косилка «ДТ-54» трактораар шэрэдэг тракторист Гармаханов Цырендоржи, косилкашад: П. Гунзенов, Д. Зориктуев, Д. Р. Мугланов, А. Цыренжапов, А. Дугаров гэгшэдтэй ажаллажа, үбhэндэ ороhонhоо хойшо нэгэшье үдэр hаатангүй сабшажа байна. Эдэнэр 27 га сабшаха нормотой аад, үдэр бүри 35—45 гектар сабшана. Тиигэжэ үсөөн үдэртэ 653 гектарай үбhэ hайн шанартайгаар сабшаба.

Тиихэдэ залуу тракторист Владимир Дашиев «У-2» трактораар үдэрэй 50 га тармаха нормотой аад, (тармууршаниинь комсомол Виктор Содномов) үдэрэй 90—100 гектар хүрэтэр тармажа, сабшалга тармалга хоёрой хоорондо забhар гарганагүй.

Валнуудые суглуулдаг машиные эрхим тракторист Д. Дансаранов «Беларусь» трактораар шэрэжэ, үдэрэй 20 гектар газарай үбhэ суглуулаад, hурилхэ газартань абаашаад үгэхэ нормотой аад, 40—50 гектар газарай үбhые суглуулдаг байна. Үбhэ hурилдэг «СТУ-07» гэжэ машиные «СТЗ» маркын трактораар залуу механизатор М. Улзытуев хүдэлгэнэ. Энэ машинаар үдэрэй 17 тонно үбhэ hурилхэ нормотой аад, нүхэр Улзытуев үдэрэй 30—36 тонно үбhэ hурилнэ.

Иигэжэ машинын хүсые зүбөөр хэрэглэhэн дээрэhээ нилээд олон хүдэлмэришэнэй хүсэн алмагдажа байна. Комплексно механизаци хэрэглэhэнэй ашаар бригададань оройдоо 13 хүн ябана. Энэ бухы хүдэлмэриие дүршэл ехэтэй бригадир нүхэр Д. Цыренжапов зүбөөр эмхидхэжэ, оньhото нарин техникые hайнаар харууhалжа ябуулна.

Д. Доржиев, Хэжэнгын МТС-эй хоёрдохи тракторна бригадын тоо бүридхэгшэ.

Республикын МТС-үүдэй харьяата колхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай

1957 оной августын 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

МТС-үүд	Үбhэ сабшалга	hурилэгдэhэн үбhэн (гектараар)	hурилэгдэhэн үбhэн (тонноор)	Силос даралга
Баргажанай	25,9	5547	4652	—
Хүнтэйн	38,8	7503	6594	0,1
Бичурын	6 1,8	3475	2696	1,1
Бага-Куналейн	50,2	1389	—	3,8
Охин-Булагай	43,4	1846	910	1,2
Цагаан-Усанай	4,4	167	45	—
Үшөөтэйн	11,4	340	175	1,3
Эгэтын	25,1	2349	822	4,4
Нарhатын	33,4	3087	1366	3,9
Курбын	29,3	2332	1100	0,7
Шэнэ-Бэрээнэй	42,6	1592	1185	1,0
Кабанскын	61,8	3453	3300	1,0
Темлюйскэ	51,9	5445	4654	2,7
Е-Кударын	37,6	1841	1633	—
Хамнигадайн	31,9	1124	712	4,3
Погранична	17,7	810	327	0,1
Гашейн	38,3	2054	1301	1,9
Хонхолойн	42,9	2218	1542	2,0
Суулгын	30,7	886	468	0,4
Сэлэнгын	10,5	455	340	—
Сүхын	24,1	2000	—	2,6
Тарбагатайн	36,4	1061	791	1,4
Жэрэмэй	19,1	372	249	1,0
Ехэ-Куналейн	58,7	510	375	3,8
Түнхэнэй	53,0	3102	1948	6,7
Хэрэнэй	31,5	2896	1538	11,8
Хориин	25,7	1764	—	—
Хэжэнгын	74,3	4506	2021	7,4
Чесанын	36,5	2503	1317	2,3
Закаменай	53,0	7602	5482	7,7
Ториин	47,8	1865	862	4,1
Бургалтайн	26,0	700	305	0,9
Иволгын	31,6	1501	673	0,8
Саянтын	22,1	1400	764	—
Итанцын	42,1	2456	1883	3,5

Спортын мастер нүхэр Красавинай статьяе зүбшэн хэлсэлгэ

Бүхэ барилдаан, hур харбаан тушаа манай дурадхал

Бүхэ барилдаа, hур харбаа саашадань хүгжөөхэ, нарижуулха тусхай асуудал СССР-эй спортын мастер нүхэр Красавинай «Б.-М. үнэн» газетын хуудаhан дээрэ олоной зүүбшэлгэдэ табиhаниинь ехэ зүб байна. Тиимэhээ бидэшье өөhэдынгөө hанамжые оруулхаа hананабди.

Бүхэ барилдаа абаад үзэе. Барилдаашад урдандаа шэгнүүрэйнгээ талаар категоридо илгагдадаггүй байгаа гээшэ. Бүхэ барилдаашадые шэгнүүрэйнь талаар илгангүйгөөр барилдаа эмхидхэхэдэ эдир залуу бүхэшүүлдэ муу нүлөө үзүүлнэ гэжэ бидэ мэдэнэбди. Юуб гэбэл, хүндэ бэетэй барилдаашын хүнгэн бэетэй хүниие хүсөөрөө лаб хаяхань арсалтагүй, теэд хүнгэн бэетэйшүүл элдэб мэхэ гохо хэрэглэжэ, диилээшье hаа, үлүү ехээр хүсэ гаргажа, бэеынгээ тамирые барана, дахин барилдахадаа hүлдэгүй болоно. Энээн дээрэhээ хожомынь хүнгэн бэетэйшүүлэй бэе муудаха ушар али олон үзэгдэдэг бшуу.

Энэ ябадалые саашадань болюулха, бүхэ барилдаашадые шэгнүүрэйнь талаар 4 категоридо хубаарилха гэжэ нүхэр Красавин дурадхана. Энээниие мүн Зэдын аймагай барилдааша Б. Чагдуров дэмжэхэ зуураа категоринуудые иимээр тогтоохо гэжэ дурадхана. Жэшээлхэдэ, бага категоридо 50—60 килограмм шэгнүүртэн, хүнгэн категоридо — 60 — 70, дунда категоридо — 70—80, хүндэ категоридо 80-hаа дээшэ шэгнүүртэн оролсохо болоно.

Нүхэр Б. Чагдуровай дурадхалай ёhоор бүhэтэйгөөр барилдаха болоо hаа, 10 килограмм шэгнүүрэй илгаа барилдаашадта үшөөл хүндэдэхөөр гэжэ hанагдана. Бодоод үзэе. 60 килограмм шэгнүүртэн 70 килограмм шэгнүүртэнтэй хүсөөрөө тулалдаха болоо hаа, ехэ бэетэнь хэзээшье булихал даа. Ехэ шэгнүүртэнь үнинэй барилдааша байшоо гээшэ hаа, нүгөөдэнь бүришье гарайнь үзүүртэ халдахагүй.

Теэд, яалтайб ? Али барилдаашадые энэ категореор хубаарилаад, үшөө наhа наhаарынь илгаха гүбди? Бүришье таагүй болоно. Юуб гэхэдэ, хүн гээшэмнай бэеынгээ хэмжээн соогоо шадал хүсэтэй байдаг. Тиимэhээ наhыень харалсангүйгөөр 5—5 килограмм шэгнүүрэй илгаатайгаар категоринуудые бүридүүлхэдэ зохистой. Бүхэ барилдаашадые наhаарнь илгалсаха, олон жэл соо барилдажа байhан бүхэшүүлые мэхэ гохо ехэтэй дээрэ тоолоо hаамнай залуу барилдаашад юу hураха юм. Залуушуул наhатайшуулhаа барилдахые hураг лэ.

Категоринуудые ямар болгоо hаа таатайб гэбэл иимэ: бага категоридо 60-hаа доошо килограмм шэгнүүртэн, хүнгэн категоридо — 60 — 65, дунда категоридо — 65 — 70, хүндэшэг категоридо — 70— 75, хүндэ категоридо — 75-hаа дээшэ килограмм шэгнүүртэн оролсоно. Энэ дурадхалаар 5 категори болоно. Гадна, наhыень хараадаа абанагүй гээшэбди.

Бүхэ барилдаашад урданай заншалаар бүhэ уяад барилдаха ёhотой. Энээниие болюулжа болохогүй. Барилдаанай урда тээ бүhынь шанга hулые шалгажа үзэхэ хэрэгтэй. Зарим хүнүүд бүhээ зорюута hулаар уяад мэхэ гаргадаг бшуу. Хоёр барилдаашадай бүhэнүүдэй шанга hулань нэгэ адли байха ёhотой. Гадна, бүхэ барилдаашад hууриhаа бодоходоо бүргэдэй элилгэ хэhэн хойноо, зохидоор гараараа золголдоод, барилдаагаа эхилхэ. Һүүлдэнь илагдаhан бүхэ илаашынгаа гарыень ерэжэ бариад hууридаа hууха, илагшань бүргэдэй элилгэ хэхэ ёhотой.

Урдандаа барилдаанай үедэ гараараа газар hабардаhан хүниие диилдэhэн дээрэ тоолодог байгаа. Энээниие мүнөө тоолохогүйдэ болоомоор. Юуб гэхэдэ, заримдаа барилдаашад гэндэжэ, өөрынгөө хүсэндэ газар hабардажархидаг. Мүн нэгэ иимэ шухала баримта харалсаха хэрэгтэй. Зарим бүхэшүүл барилдажа байха үедөө хүнэй хүсэ мэхэдэ орожо, газар hабардаhаншуу болоод, ганса гараараа шангаар тулажархидаг, хэрбээ тулаагүй hаа лаб унаха байгаа. Энээниие хаюулhан дээрэ тоолохо. Бүхэ барилдаанда гансал бэеэрээ газар сохижо унаhан хүниие хаюулhан дээрэ тоолодог бэшэ, мүн хүнэй мэхэдэ ороод, нэгэ гараараа газар тулаhан хүниие хаягдаhанда тоолохо шухала юм. Энэмнай урданай заншал гээшэ. Ганса гараараа газар тулаhан хүниие унаhан дээрэ тоолохогүй гэжэ зарим хүнүүд хэлэдэг. Тиимэ «дүрим» гаргаа hаа барилдаашад хоёр гараараа тулахын орондо нэгээрнь туладаг, үшөө ондоо «мэхэ» гаргадаг болохо бшуу. Энэмнай hонигүй.

Нэгэ хүлөөрөө газар үбдэгэлхэ ябадалые ганса гараараа газар тулаhантай адляар бодолсохо ёhотойбди. Хоёр бүхэшүүлэй хам оролсоод, бүhэнүүдhээ лаб барилсажа таталсаад байхада, зарим хүнэй үбдэгынь газар халта хүрэн алдажа, мүн хүрөөдшье абажа байдаг. Энэмнай мэхэдэ ороогүй, хүсэндөө тиигэлсэнэ гээшэ. Тиимэhээ хаюулhан дээрэ тooложо болохогүй. Үгышье hаа, иимэ баримта үзэгдэдэг. Хоёр бүхэшүүл хам оролсонгүйгөөр мэхэлэлсээд, нэгэниинь ташаад гү, али гоходоод ганса үбдэг дээрэнь hуулгажархидаг, энээниие хаюулhан дээрэ тоолонгүй яаха юм?

Хоёр гараараа гү, али хоёр үбдэгөөрөө газар хүрэhэн бухын хаюулаад байhан арсалтагүй.

Хоёр бүхэшүүлэй тэнсээд байгаа hаань яахаб? Маанадай бодоходо, дахин hууридань hуулгажа амаруулалтагүй. Хоёр бүхэнүүдэй нэгэниинь тогтоогдомол саг соо (15 минутаhаа дээшэ бэшэ) заатагүй хаяха уялгатай. Барилдаанай үедэ нэгэ бүхэнь нүгөөдэhөө тэрьелхэ, үгышье hаа хоюулаа эдэбхигүйгөөр барилдадаг. Иимэ ушарнуудые судья харалсаха, бэе бэеэдэнь заабари үгэхэ хэрэгтэй гэжэ бодогдоно. Тэнсэhэн бүхэнүүдые дахин амаруулжа барилдуулха болоо hаа, барилдаанай дүрим эбдэгдэхэ, илаhан бүхэнь ондоо хүнтэй барилдахадаа бэеынгээ тамирые баражархиhан байжа болохо.

Һур харбаан тухай хэлэхэ болоо hаа иимэ. Урданай сагта hур харбаанда хүн зон олоор хабаадалсадаг байгаа. Гол гол, нютаг нютагуудаар зон хамтаржа, өөhэд өөhэдынгөө мэргэшүүлые табижа мүрысэдэг, нааданиинь хэдэн үдэрөөр үргэлжэлдэг hэн гэжэ наhажаал зон хөөрэдэг. Тиихэдээ нэн түрүүн 40 номоной газарта, hүүлээрнь hурнуудайнгаа үсөөрхэдэ 20 номондонь оруулжа харбадаг байгаа. Олон hурнуудые тудаhан хүн илаhанда тоологдодог байгаа бшуу.

Мүнөө энэ дүрим ондоо болгогдохо, нарижуулагдаха ёhотой. Хаа хаанагүй очконуудые тооложо харбадаг болоходо зохистой байна. Эрхүүгэй, Читын областьнуудай, БМАССР-эй мүрысөөндэ тусхай тоотой hурнууд табигдажа харбагдаа hэн. Энэ дүримые бидэ hайшаанабди. Тэндэ ямар байгааб гэхэдэ, табигдаhан hурнуудайнь эгээл дундахи 10 тоотой, бэшэнүүдынь 9, 8, 7... гэхэ мэтээр тоо табигдажа, 10 тоотойhоо хоёр тээшээ үригдэhэн байгаа hэн. Һурнуудай тоогой ёhоор очко тоологдоно.

Нүхэр Красавинай дурадхалай ёhоор, hур харбаанай зайе уласхоорондын дүримтэй тааралдуулжа болохо гэhэн hанамжа hайшаалтай. Энэмнай хэтэдээ ехэ удхашанартай, хожомынь манай республикын мэргэн харбаашад уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадалсажа, хаба шадалаа харуулдаг болохо бшуу. Номо, годлинуудые мүн уласхоорондынхитой тааралдуулан бүтээдэг болоо hаа зохистой байха hэн.

К. Самбуев.
Г. Тамацыренов.

Мухаршэбэр.

Гуримшуулхаар болоhон дүримүүд

СССР-эй спортын мастер нүхэр Красавин бурят зоной бүхэ барилдаан ба hур харбаан тухай тон зүб ажаглалтануудые хэhэн байна.

Бүхэ барилдаан ба hур харбаан хадаа бурят арадай эртэ үни сагай наадан байбашье, мүнөө хүрэтэр тогтомол нэгэ дүримтэй боложо шадаагүй. Энэ спортые улам саашань хүгжөөжэ, бүри hонирхолтой болгожо шадагдаагүй. Тэрээниие арад зоной дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө нэн түрүүн иимэ асуудал шиидхэхэ шухала гэжэ hананам.

Бүхэ барилдаанай ба hур харбаанай тогтомол дүримүүдые баталан абаад, олон ниитые танилсуулхын зорилгоор дэбтэр болгожо, олон хэhэгээр хэблэн гаргаха, газетэдэ толилхо ёhотой. Бүхэнүүдые бага, хүнгэн, дунда ба хүндэ шэгнүүрээрнь дүрбэн зэргэтэй болгобол таараха. Бүхын ямар нэгэн шалтагаанаар газар шүүрдэhые гү, али үбдэгэлдэhые унаа-хаягдаа гэжэ тооложо болохогүй. Бүхын ямар нэгэн мэхэ хэжэ гү, али хүсөөрөөл булижа хаяhаниие заатагүй илаа гэжэ тоолобол таарана. Бүхэшүүлдэ спортивна шаахай үмдүүлжэ, бүhэтэйгөөр барилдуулха хэрэгтэй. Спортивна формогүйгөөр барилдахые огголон хорихо. Барилдаан заатагүй дүрэ буляалдаагаар эхилхэ ёhотой. Нүхэр Красавин барилдаашад барилдаандаа гарахадаа ба хаяхадаа самналга хээ hаань таарамжатай гэжэ hанамжа оруулна. Би энээниие ехэл зүб hанамжа гэжэ дэмжэнэб. Ахадүү Монгол оронойшье бүхэшүүл самналга хэдэг ха юм.

Барилдаан хадаа гансал зунай сагта hур харбаанай hайндэртэ колхоз, совхоз ба аймагуудта жэлээ нэгэ удаа болодог. Иимэ гурим барилдаанда ямаршье хүгжэлтэ үгэнэгүй. Тиимэhээ колхоз, совхоз, hургуули, фабрика ба заводуудай дэргэдэ командануудые бии болгожо, ямаршье сагай үедэ hорёо-мүрысөө хэжэ байбал hайн байна. Бүхэнүүдые заатагүй ковер дээрэ барилдуулха ёhотой. Зарим бүхэнүүд ехэ удаан барилдадаг, тиимэhээ сат тогтоохо шухала байна.

Нүхэр Красавин hур харбаан тухай тон зүб дурадхал оруулна. Үнэхөөрөөшье, тон бэрхээр hур харбадаг хүнүүд манай Хэжэнгэдэ үгы гэхэдэ ямаршье алдуу болохогүй. 40—50—60 метрын талада байhан сагаалсые тудадаггүй юм. Урданай эбэр номые ехэнхидээ хүшэ хүрэдэггүй. Теэдшье, эбэр номон ехэ хомор болонхой. Тиимэhээ түмэр номонуудые ба годлинуудые ойрын сагта хүүлээд, магазинуудта гаргажа худалдабал, хүн зоной худалдан абахань дамжаггүй бшуу.

Бүхэ барилдаа ба hур харбаае арад зоной дунда улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэбэл Улан-Удэ хотодо мүнөө жэлдэ сентябрь—октябрь hаранuудта саг зурын курс нээжэ, тренер ба судьянуудые бэлдээд аймагуудта гаргаха ёhотой.

* * *

Барилдаан ба hур харбаан тухай хэлсэhэн хойноо мориной спортые мартажа болохогүй. Анхан сагhаа хойшо манай бурят зон моридой урилдаа, хатар ба жороо гээшые үргэнөөр эрхилдэг байhаниинь элитэ байна. Энэ спортые мартаhан аад, нүүлэй 3—4 жэлhээ эхилжэ, Хэжэнгын аймагай зарим нэгэ колхоздо ба аймагай центрнүүдтэ болодог hайн үдэртэ моридой урилдаанай мүрысөөн 4—5 модоной талада үнгэргэдэг болонхой. Моридой хатар ба жороотой урилдаан гансал Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үнгэргэгдэдэг.

Мориной спортые саашань хүгжөөбэл урилдаан, хатар ба жорооgoор дүүрэхэ бэшэ, мүн ута үндэрые харайлган гэхэ мэтын мориной спорт дэлгэрхэнь мэдээжэ. Гүйгөөшэ, хатарша ба жороо моридые hайтар заhаад, моридой мүрысөө хэжэ байбал ехэ hонирхолтой спортын нэгэн болохо юм. Гүйгөөшэ моридые эмээлгүйгөөр гүйлгэдэг. Энэнь холо газарта гүйлгэхэдэ ехэ бэрхэтэй. Тиимэhээ гүйгөөшэ ба хатарша моридто тохохо эмээл хүүлхэ тон шухала болоно. Колхозой ба аймагай центрын стадионой дэргэдэ ипподром хэхэ хэрэгтэй.

Эдэ асуудалнуудые «Үнэн» газетын хуудаhан дээрэ хэлсээд, бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ шухала зорилго болоно.

Хэжэнгэ. **А. Аюржанаев.**

15 жэл соо почто зөөбэ

Хахад үдэр багта хара хүрин шарайтай нэгэ эхэнэрэй айл бүхэнэй газаагуур газетэ, журнал, бэшэгүүдые хубаажа ябахыень харахат. Энэ хадаа Яруунын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой почтальон Сандакова Ханда гээшэ.

Ханда хүгшэн мүнөө табин таба наhатай болобошье, хүгшэрөөб гэжэ гараа дэлгэжэ hуудаггүй. Арбан дүрбэн жэлэй урда тээ Ханда хүгшэн колхозойнгоо почтальон болоhон юм. Тэрэ гэhэнhээ хойшо мүнөө болотор эрхим hайнаар ажалдаа хандажа, hайн жэшээ харуулhан дээрэhээ нютагайнгаа зоной дунда хүндэтэй болонхой. Нютагайнь хүнүүд почтальонойнгоо ерэжэ ябахые холоhоо харажархёод, ехэ багагүй халуунаар угтадаг.

—Үзэг бэшэг танихагүй бидэ, үбгэд, хүгшэд, бэшэгэйл ерэхэдэ гү, али газетын hониниие Хандадаал уншуулжа, шагнажа, дуулажа байдаг зомди,—гэжэ нютагайнь нэгэ хүгшэн хэлээд, саашань хөөрэнэ,—Хандамнай мантаяа тухай барагай аад, хуушан монгол болон мүнөөнэйш ном, газетыеш юрэдөө дангинаса уншахал.

Иигэжэ өөрынгөө оролдосотой, жэшээтэ ажалаар Ханда почтальон колхоз соогоо алдаршанхай. Мүнөө арбан табадахи жэлээ мүнөөхил харахан сумкаяа үргэлэнхэй, тээ хахад үдэр багта хотон соогуураа газетэ, журнал болон бэшэгүүдые хубаажа, колхознигуудтаа нютаг бүриин hонинуудые дуулгажа байhаар.

Б. Жалсанов.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

Хүн турэлтэндэ ехэ аюулай тохёолдоод байхада, хүн зоной һуудаггүй арал дээрэ хоргодон, искусстваар бэеэ һамааруулжа байха хэншье эрхэгүй гэжэ Карло Цекки хэлэнэ

Үбшэнэй шалтагаанаар фестивальда ерэжэ шадаагүй Италиин элитэ ехэ дирижер, музыкант Карло Цекки гэгшэ мүн лэ элитэ ехэ пианистка Вельта-Вайт Цекки гэжэ һамгантаяа дамжуулан, советскэ хэблэлдэ толилохыень иимэ бэшэг эльгээбэ. Тэрэ бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдал тогтоохын түлөө тэмсэгшэдтэй би сэдьхэлээ хүдэлгэн, айн тунхарингүйгөөр, татагасангүйгөөр һаналаа нэгэдүүлнэб. Энэ энхэ тайбан байдал ямар нэгэн үсөөхэн бүлэг хүнүүдэй аша туһада тогтоогдохо бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй ажабайдалые, тэрэнэй байгуулһан оюун ухаанай бүхы баялигые хамгаалхын түлөө тогтоогдохо ёһотой.

Хүн түрэлтэндэ ехэ аюулай тохёолдоод байхада, хүн зоной һуудаггүй арал дээрэ хоргодон, искусстваар бэеэ һамааруулжа байха хэншье эрхэгүй. Бидэнэр юрын хүнүүд байхаһаа гадна, мүн хүгжэмшэд гээшэбди. Тиимэһээ ухаан бодолой нангин баялигые хамгаалха хэрэгтэ бусадта орходоо хоёр дахин ехэ харюусалгатайбди. Тиимэһээ бидэнэр бүхы хүсэ шадалаа эршэдүүлэн, манай гарта байһан зэбсэг болохо искусствые хэрэглэн тэмсэхэ ёһотойбди»..

Оманай арад зоной тэмсэлыень Ливан дэмжэнэ

БЕЙРУТ, августын 7. (ТАСС). «Телеграф» газетэ статья толилжо, тэрээн соогоо Оманда добтолжо байһан англиинхидые буруушаагаад, национально-сүлөөрэлгын тэмсэл хэхэдэнь Оманай арад зониие дэмжэхыень бүхы араб оронуудые уряална.

«Англиин нефтиин компанинуудай ашаг олзыень урдынхидаал адли хэмжээндэ байлгаха зорилгоор буу зэбсэггүй, багахан арадта добтолһон дайсаниие дарахын тулада бүхы хүсэеэ нэгэдүүлхыень бидэнэр араб изагуурта арадуудые уряалнабди»,—гэжэ газетэ бэшэнэ.

Омандахи байдал

БЕЙРУТ, августын 7. (ТАСС). Оманай буһалгаашад султан Маскадай сэрэгүүдтэй үсэд шанга тулалдаануудые хэһээр гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. Англиин ябаган сэрэгэй подразделенинүүд Оманай газарта нэбтэрэн орожо, буһалгаашадта эсэргүү добтолго хэхын тулада августын 6-да зохихо һуури эзэлээ. Тиихэдэ буһалгаашадай эзэлээд байһан портнуудые болон тосхонуудые Англиин авиаци бомбодоо. Далайн эрьеые бүри шанга хинамжада абаха гэжэ англиинхид бүхы шадалаараа оролдолго гаргажа байна гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

Атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгые хорюулхын түлөө конференци Хиросимада болобо

ХИРОСИМА, августын 6. (ТАСС). Хиросимада ядерна буу зэбсэгэй туршалгые хорюулхын түлөө конференци августын 6-да болоо. Японой ниитын элдэб организацинуудай болон политическэ партинуудай түлөөлэгшэд, Японой культурын, наука болон искусствын ажал-ябуулагшад, гадаадын гүрэнүүдһээ ерэһэн айлшад—Индиин, США-гэй, Австралии, Баруун Германиин делегадууд—хамта дээрээ 3 мянга шахуу хүн энэ конференцидэ хабаадаа. Энэ хадаа ядерна буу зэбсэгэй туршалгые хорюулхын түлөө уласхоорондын гурбадахи конференци гээшэ.

Хиросимын мэр Ватанабе, Хиросима префектурын губернатор Охара, социалистическэ партиин болон Японой коммунистическэ партиин түлөөлэгшэд конференци дээрэ амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Социалистическэ партиин политическэ комитедэй түрүүлэгшэ Като үгэ хэлэжэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлые саашадаа улам шангадхахыень, Японой болон США-гэй хархис этэгээдүүдэй хорото ябуулгадань бүри шангаар эсэргүүсэдэг болохыень сугларагшадые уряалаа.

Хиросима дээрэ атомна бомбонуудые хаяһан ябадал бусад арадуудые айлган һүрдүүлхэ зорилготой байгаа гэжэ эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй Австралиин ажалябуулагша Голдблум тэмдэглэбэ. Гэбэшье, бомбонуудай эндэ хаягдахада дэлхэйн бүхы арадууд бүри эршэмтэйгээр эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг болоо гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Энхэ тайбан байдал тогтоохын түлөө, ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулхын түлөө тэмсэдэг хүнгүй орон мүнөө дэлхэй дээрэ үгы гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн США-да улам үргэдэн дэлгэржэ байна гэжэ Америкын делегат Деламартер конференци дээрэ хөөрэбэ. Атомна дайнай түсэбүүдтэ эсэргүүсэн Америкын хүн зон тэмсэхэ зуураа, атомна, водородно буу зэбсэгые дары хорихо тэһэн эрилтэ табина.

Ядерна буу зэбсэгые хорюулхын түлөө саашадаа яажа тэмсэхэ тухай асуудал конференци зүбшэн хэлсээд, тус асуудалаар дэлгэрэнгы резолюци абаа.

Ядерна буу зэбсэгые хорюулхын түлөө уласхоорондын конференци тушаа

ТОКИО, августын 7. (ТАСС). Ядерна буу зэбсэгые хорюулхын түлөө уласхоорондын конференциин бэлэдхэлэй хоёрдохи заседани августын 7-до Токиодо болоо. Конференци дээрэ ямар асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ, мүн конференциин зорилгонууд тушаа делегадууд заседани дээрэ һанамжаяа хэлэһэн байна.

12 ороной түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо Цейлоной, Хитадай, Индиин, Египедэй, Англиин, США-гэй, тэрэшэлэн профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин, мүн эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациин, залуушуулай уласхоорондын демократическа федерациин болон уласхоорондын бусад организацинуудай түлөөлэгшэд заседани дээрэ үгэ хэлээ. Үбшэнэй шалтагаанаар заседанида ерэжэ шадаагүй Японой элитэ эрдэмтэ—Нобелевско шангай лауреат физик Хидеки Юкава гэгшын эльгээһэн бэшэг заседани дээрэ тунхаглагдаа.

Ядерна буу зэбсэгые хорихо гээшэ япон арадай үни холоһоо хойшо эрид шууд хүсэжэ байһан эрмэлзэлгэнь юм гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ. 12 жэлэй урда тээ япон арадай бэе дээрээ үзэһэн аюумшагта ехэ гасалан хүн түрэлтэниие дахин бү дайраһай гэжэ бидэнэр хүсэнэбди. Дэлхэйн бүхы түбинүүдэй элдэб оронуудай арад зон атомна буу зэбсэгые хорюулхын түлөө улам олошроо, улам эдэбхитэйгээр тэмсэдэг боложо байна.

Ухэлэй хара аюулһаа хүн түрэлтэниие абарха гэһэн агууехэ зорилго бэелүүлхын тулада элдэб оронууд мүнөө бии байһан хоорондынгоо арсалдаануудые мартажа, хүсэеэ нэгэдүүлэн, ядерна буу зэбсэгэй туршалгые хорюулхын түлөө тэмсэхэ ёһотой гэжэ бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Һайн һайхан энэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ мүнөө боложо байгаа уласхоорондын конференци ехэ туһа нэмэри болохо бэзэ гэжэ найдажа байһан тухайгаа Юкава бэшэг соогоо хэлээ.

Забһарлалгын һүүлээр Азиин болон Номгон Далай шадарай делегадууд, мүн Европын оронуудай делегадууд ами амяраа сугларжа, заседани хэхэдээ, дурсагдаһан эдэ нютагуудта ядерна буу зэбсэгые хорюулхын түлөө хүдэлөөнэй эдэбхитэйгээр дэлгэрхэ арга зам тухай асуудалые зүбшэн хэлсээ.

АЛЖИРТАХИ БАЙДАЛ

ПАРИЖ, августын 7. (ТАСС). «Фран-Тирер» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, һаяхан Алжирһаа зүүн урдуур 50 километрын газарта болоһон тулалдаанда ехэ хохидол, гай гарзада ороһон Францин сэрэг мүнөө эндэ национально-сүлөөрэлгын армиин частьнуудта эсэргүүсэн, улам шанга добтолго хэнэ. Франциин сэрэгэй командовани Франциин гадаадын легионой, парашютистнуудай частьнуудые, ябаган сэрэг, хүндэ артиллери болон авиаци тулалдаануудта хабаадуулна. Франциин табан генерал эдэ тулалдаануудые хүтэлбэрилнэ.

Манай республикын һонин

Жэлэйнгээ даалгабариие дүүргэбэ

Баргажанай аймагай колхозууд гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ даалгабари уридшалан дүүргээд, түсэбһөө гадуур 175094 литр һү тушааба.

«Авангард» колхоз һү тушааха даалгабаряа 210 процент дүүргэжэ, эрхим амжалта туйлаа. Энэ колхоз һүүлэй мэдээгээр 80 мянган литр һү түсэбһөө гадуур тушаагаад байна. Мүн тэрэшэлэн Ленинэй, Сталинай, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд түрүү зэргэдэ ябана.

Д. Гыргенов.

Колхознигууд өөһэдөө гэр барина

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һуурин жэл ерэхэ тудам үргэдэжэ, шэнэ шэнэ гэрнүүдээр олошорно. Һүүлэй үедэ колхозой туһаламжаар колхознигууд нүхэд Дугаров, Цыбиков, Дарижапов, Цыбиков, Сандаков, Рыгзенов, Цыренжапов ба бусад шэнэ гэрнүүдые барижа ороо.

Мүн энээнэй хажуугаар ниитын ба малай барилганууд олоор хэгдэнэ.

Г. Дашабылов.

Хэжэнгэ.

ҺААЛИШАН АРДАНОВА

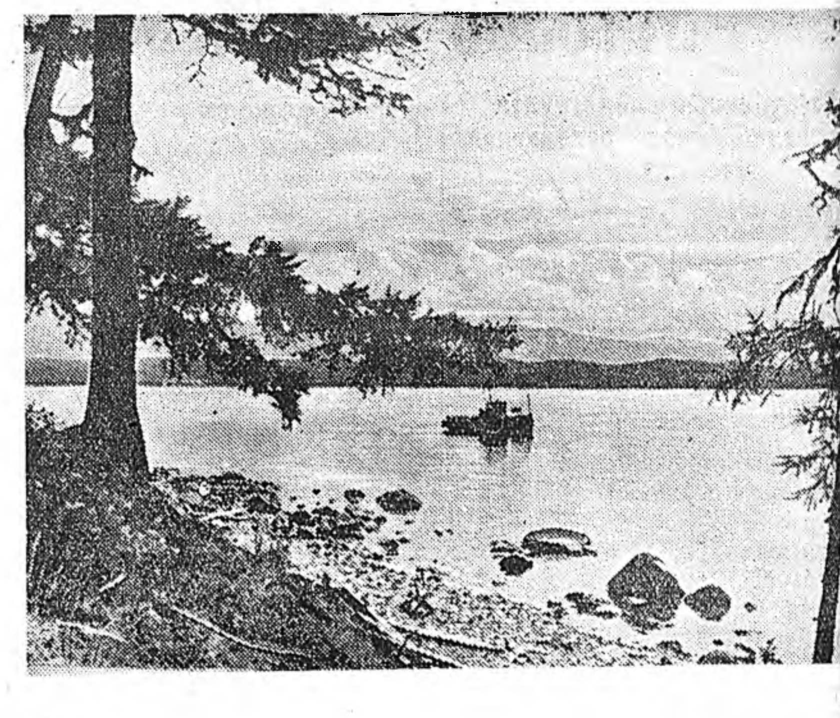

Һаалишан Бизья Арданова ехэ дүй дүршэлтэй шадамар бэрхэ малшан гэжэ Ахын аймаг дотор мэдээжэ болонхой. Бизья Арданова колхозойнгоо ниитын мал ажалда хүдэлмэрилхэ зуураа, горьтой амжалта туйлаа.

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, түрүү һуури эзэлжэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахын аймагай суута һаалишан Бизья Арданова.

П. Жужаевай фото-текст.

Байгал дээрэ. О. Березновой фото-эт

Нютаг бүриин һонинууд

★ Республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин уранһайханай самодеятельностиин коллективүүд Октябриин 40 жэлэй ойдо зорюулан концертнэ шэнэ номернуудые бэлдэжэ байна. Бичурын, Закаменай, Байкало-Кударын худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай коллективүүд элдэб шэнэ дуунуудые,ород, бурят арадай хатар танцануудые бэлдэжэ эхилээ.

Д. Колмаков.

★Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо 300 хүнэй һууритай культурын байшан баригдажа байна. Барилгые Б. С. Зандановай хүтэлбэрилдэг бригада түргэнөөр ба һайнаар хэжэ байна. Бригагэшүүд үнинэй дархашуул Цоктоев, Н. Санжиев А. Сафро Г. Сафронов ба бусад Октябр 40 жэлэй ой болотор тус байшан барижа дүүргэхэ гэһэн уялга а хай.

Б. Савжи

★ Городһоо һайн дурааараа е шэд Яруунын аймагай Карл М сын нэрэмжэтэ колхоздо олоо ороо. Һаяхан хамтын суглаан ложо, тус колхозойхид а паровозой машинист ябаһан Лукьяновай, М. Жигжитовэй б нэрые колхоздо абаба.

Б. Цырендылыко

Август

(Фенологой тэмдэглэл)

Август хадаа манай эндэхи дулаан аад, богонихон зунай һүүлшын һара гээшэ. Энэ һарада үдэр богонихон боложо захална, һэрюун болоно. Гэбэшье, сэлмэг наратай үдэрнүүд яһала олон байдаг. Илангаяа августын түрүүшын хахадта дулаан байдаг. Манай эндэ зунай үеын эгээн халуун үдэрнүүдынь август соо болодог гэжэ ажаглагданхай. Жэшээлхэдэ, 1936 ондо Улан-Удэдэ августда 39,7 градус дулаан болоо гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна. Тиин һүүлэй 65 жэлэй туршада тиимэ дулаан түрүүшынхеэ тэмдэглэгдэһэн байха юм. Заримдаа энэ һарада аадар бороон ехэ ородог.

Август һарын эсэсээр хойто зүгһөө хүйтэн һалхин үлеэжэ, хада уулаар түрүүшын саһан орожо эхилнэ.

Зунай һүүлшын һарада олон ургамалнууд сэсэглэжэ, үнгэ бүриин сэсэгүүдээр бурхөөгдэһэн тала дайда тон һайханаар харагдадаг. Үлжэргэнэ, мойһон, үхэр нюдэн, нэрһэн, алирһан болодог.

Августын эсэсээр набша намаа хагдаржа, хуһан, уляангирай набша шарлаад, улайгаад заха Ой тайгаар һархяагууд олоор гана, улад зон хушын һамар жэ эхилдэг. Һүниндөө хүйтэн ложо, заримдаа хюруу унадаг. густын тэн багта үбһэ хуря ехэнхидээ дүүрэжэ, таряа хур га эхилдэг. Кукурузаар силос раха хүдэлмэри түлэг дундаа дэжэ байдаг. Мал бэлшээн та луулагдана. Элдэб шубууд шорхо. Тэдэнэй тоодо һаяхан хайһаа гараһан дальбараа олон байдаг. Агнуури эхилнэ.

Августын тэн багта хараас нууд ба бусад шубууд дула орон худар зорин ниидэжэ а на. Баабгай хөөбэрөө гээнэ, гүрөөһэнэй ороон эхилнэ. Бата наа, хорхой, сохо үшөө олоо ажамидарһаар байдаг.

Байгал дээрэ омолиин агну түлэг дундаа ябана. Августын лээр омоли түрһэеэ хаяхаа мүрэнүүдые үгсэн тамаржа э дэг.

Августын һүүлшын үдэрнү набша намаан хагдаран уна намарай түхэл шарай орожо э дэг.

И. Кото

Врачын зүбшэл

Үхибүүдэй хото-гэдэһэнэй үбшэнтэй яажа тэмсэхэб

Үхибүүдэй ба эхэнүүдэй бэеын элүүрые хамгаалхын түлөө Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын үүсхэлээр гүрэнэй зүгһөө олон тоото хэмжээ-ябуулга абтаһан байна. Ургажа ябаһан залуу үетэнэй бэеын элүүрые сахиха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдаһанай ашаар хүүгэдэй үбшэлхэ ябадал һураггүй үсөөн болоо. Хүүгэдэй үбшэнтэй тэмсэхэ хэрэгтэ хэдышье ехэ амжалта туйлаа һаа, энээгээрээ бидэ һанаагаа амарха ёһогүйбди. Хото-гэдэһэнэй үбшэнөөр, мүн ондоошье үбшэнүүдээр үхибүүд үшөөл үбдэдэг гээшэ.

Хото-гэдэһэнэй үбшэниие зайсуулха аргын бии болоод байхада халдабарита элдэб үбшэнгүүдтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд амжалтатайгаар тэмсэнэ.

Хото-гэдэһэнэй үбшэниие зайсуулха хэрэгтэ үхибүүдэй түрэлхид горьтойхон үүргэ дүүргэжэ, санитарно-һэргылэмжын хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Хүүгэдые зүб мүрөөр хүмүүжүүлхэдэ тэдэнэй бэе махабадань элүүр энхээр хүгжэжэ, нервнэ системэнь бэхижэнэ. Эдеэ хоолой хэмжүүрые зүбөөр сахяад байбал доторой үбшэнэй хүрэдэггүйнь мэдээжэ. Гадна эдеэ хоолой зүйлнүүдые һайнаар бэлдэхэ гээшэ мүн лэ ехэ удхашанартай.

Олон шалтагаанһаа үхибүүдэй дотор хүдхадаг. Жэшээнь, эдеэнэй шанарһаа, хэмһээ ехээр юумэ эдиһэнһээ гэхэ мэтэ шалтагаанһаа болоно. Эдеэн соо оролсодог элдэб бодосуудай үлүү ехэ гү, али дутамаг байһан дээрэһээ, эдиһэн эдеэгээ хото соогоо буйлуулжа шададаггүй дээрэһээнь хото-гэдэһэнэй үбшэн хүрэдэг. Зарим үхибүүд бишыханаар шье үгэһэн эдеэ хото соогоо буйлуулжа шададаггүй.

Хото ба гэдэһэндэ элдэб микробуудай сугларһан дээрэһээ доторой үбшэн болодог. Хэжэг, жэжэ улаан болон бэшэшье үбшэнөөр үбдэһэнһөө боложо, үхибүүд бөөлжэдэг, уруу һуудаг. Хото-гэдэһэнэй үбшэн диспепси ба микробуудһаа гараһан —иимэ хоёр янза байжа болодог.

Диспепси гэжэ ямар үбшэн бэ? Эдиһэн эдеэнэй хото соо ороод, буйлуулагдадаггүй ушарые диспепси гэжэ нэрлэдэг. Хүхөөр үхибүүдтэ боро эдеэ үгэхэ үедэ диспепси үбшэн гансал үлүү ехээр эдеэлүүлһэнһээ болодог юм. Энэ үбшэнөөр үбдэхэдөө үхибүүд гулдижа бөөлжэдэг. Тэдэнэр эдеэлэн сасуугаа гү, али эдеэлһэнэйнгээ һүүлээр нэгэ хэды үнгэрһэн хойно бөөлжэжэ эхилдэг. Хэрбээ бөөлжэһэн соонь ээдэмэгтэһэн юумэнэй үгы байгаа һаа, хото соо ороһон эдеэниинь буйлуулагдажа шадахаа болёо гэжэ ойлгохо хэрэгтэй.

Мүн үхибүүд түргэ түргэн уруу һуужа, шэнгэн юумые ехээр гаргана. Тэрээн соонь унжалдаһан ногоон юумэ байдаг. Юун дээрэһээ иимэ юумэ болооб гэхэдэ, хэмһээ ехэ һүн эдигдээд, хото соонь буйлагданагүй. Хото гэдэһэнэйнгээ ехээр үбдөөд байхада гү, али бусадшье үбшэнөөр үбдөөд байхадаа үхибүүд ехээр бөөлжэдэг, уруу һуудаг юм.

Тиин, диспепсиин болоһоной тэмдэгүүд юуб гэхэдэ, бөөлжэһэн, уруу һуулга, гэдэһэн соохи худхаляа, үхибүүнэй амгалан бэшэ байдал болоно. Халууниинь юрэнхыдөө хаһа соогоо байха, эдеэндэ дурагүйтэхэ, һүниндөө ехээр унтуулхагүй. Иимэ байдалтай байгаад, үхибүүнэй һү багааршье һаань уухада гэдэһэн соонь ехээр хүршэгэнэхэ хүүехэ, һүүлээрнь үбшэниинь ехэдэхэ, дахин шэшүүлжэ, досооһоонь һии тараха юм. Хото, гэдэһэн соонь эдеэнэй зүйлэй үгы болоходо худхаляаншье болижо, үбшэн үгы болодог. Гэбэшье, үхибүүндэ энэ үедэ юумэ уулгаха хэрэгтэй.

Энээнһээ ондоо токсическа диспепси бии юм. Энэ үбшэн эдеэнһээ хоро абаһанһаа болодог. Урдандаа энэ үбшэнөөр ехэ олон үхибүүд үбдэдэг байгаа. Ариг сэбэр сахидаггүй газарта, хухэнһөө гараһан аад, үйндөө хүрөөдүй үхибүүд зунай ааяма халуун үедэ үбшэлхэдээ олон ушарта эдэгэдэггүй байһан юм.

Шэгнүүрээ хүсөөгүй, илангаяа хүхэнһөө эртэ гаргуулһан нялха хүүгэд токсическа диспепсигээр үбдэдэг. Иимэ үхибүүдтэ үбшэн заримдаа ехэ түргөөр хүрэдэг байна. Токсическа диспепсигээр үбдэһэн үхибүүдые арбан хоёр часай туршада эдеэлүүлэнгүй. ууха ундашье үгэнгүй, һайнаар жэн табяад байха хэрэгтэй. Хэрбээ тиигээгүй һаа, уһандал шэнгэн юумэ шожогонон гаража, үбшэниинь бүри хүндэ болодог байна.

Үхибүүнэй бэень түргэнөөр хубилжа эхилнэ, халууниинь нэмэнэ, тэгшэ бэшээр амилна, нюдэниинь хонхойно, шэг шарайнь хүхэрнэ. Шэгнүүрынь гансата доошоо болоно, хододоо үргэһэлиг түхэлтэй боложо, нюдэниинь хайшаашьеб холо шэртэһэн шэнги, хүдэлсэгүй болодог. Үхибүүн мэдэрэлээ алдаһан шэнги байдаг.

Мүнөө үедэ токсическа диспепсигээр үбдэлгэн ехэ хомор болоо. Эхэнүүдэй үхибүүдээ зүбөөр эдеэлүүлжэ, һайнаар бэеыень абаха, саг соонь эмнэхэ гээшэ тус үбшэнһөө һэргылхэ ба тэрэниие аргалжа, тус үбшэниие үгы болгохо хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Токсическа диспепси гансата һүжэржэ болохо байһан дээрэһээ ехэ аюултай. Харин иимэ үбшэнэй һүжэрбэл үхибүүн ехээр лэ зободог.

Хэрбээ юрын диспепсигээр үбдэһэн үхибүүнэй гэртээ байжа аргалуулхадань болохо байгаа һаа, харин токсическаар үбшэлһэн үхибүүе түр зуура больница эхэтэйнь абаашаха ёһотой. Ямар нэгэн шалтагаанаар тиигэжэ шадагдахагүй байгаа һаань, үхибүүндэ хүхэнэйншье һү үгэхээ болижо, ямаршье эдеэ эдюулхэ хэрэггүй. Гансал бишыхан сахартай хара сай уулгажа болохо. Хэрбээ хүхөөршье үхибүүнэй үбдөө һаань, уһан үлэтэй байлгажа, нэгэ-хоёр эдеэлүүлгын сагые үнгэргөөд, уһа гү, али сай уулгаха хэрэгтэй. Һүүлээрнь гансата хүхыень хүхүүлжэ болохогүй. Хүхэнэйнь һү һаагаад, нэгэ хэды байлгажа, дээгүүрхи тоһолигынь хамажа абаад, хүргэһэн бэеэрээ үхибүүндэ эдюулхэ хэрэгтэй. Иигэжэ врачын ерэжэ үзэтэр хооллуулжа байха шухала. Гэдэһэнэйнь үбдэбэл, гэдэһыень дулаасуулжа, хүбэнтэй боолтоор уяха хэрэгтэй. Бэеыень сэбэр байлгахын тула дүмүүхэнээр угааха, аршаха хэрэгтэй. Хэрбээ арһандань шангаар хүрэбэл, хуурайжа, хобхоржо болохо. Бэеынь угаагаад, аршаһанай һүүлдэ ургамалай гү, али загаһанай тоһо түрхихэ хэрэгтэй. Хэдышье хүнгэнөөр үнгэрөө һаа, токсическа диспепси үхибүүнэй бэедэнь элдэб хойшолон уни саг соо орхидог юм. Үхибүүнэй үбдэн сасуу больницада оруулхада һүжэрэнгүйгөөр энэ үбшэн үгы болодог.

Мүн тон ехээр дэлгэрдэг дизентери, гэдэһэнэй (доторой) халуун үбшэнөөр үхибүүд үбдэдэг гээшэ.

Хото-гэдэһэнэй бүхы үбшэнэй онсо шэнжэ тэмдэгынь юуб гэбэл, уруу һуулга, халууралга, бөөлжэлгэ болоно. Эдэ үбшэнүүд бултадаа ехэ халдабаритай юм. Тойрожо байһан хүнүүдтэ үбдэһэн хүн лэ ү тараана. Үбшэн хүниие саг со больницада оруулбал, бусад нүүдтэ халдахагүй болоно.

Энэ үбшэн юун дээрэһээ ү нөөр дэлгэржэ болохоб? Ариг сэ сахитдадаггүй дэлгүүр, гэр ба муухай болоһон уһан, гута эдеэн, тооһо тортогто даруулһан дэб хэрэгсэлнүүд, үбшэнтэнэй н ноһоо хаража байһан хүнэй гар хэ мэтэ халдабарита үбшэниие гэрүүлнэ.

Хото-гэдэһэнэй халдабарита шэниие аляаһа батаганаан та на. Үбшэн хүнһөө элүүр хүндэ микробуудые абаашадаг. Зунай та аляаһанай илангаяа ол үдэдэг үедэ, хүнэй түүхэй занд эдидэг жэмэс, фрукт ба огоро эдеэнэй бии болоходо доторой х дабарита үбшэн илангаяа аюул болоно.

Хото-гэдэһэнэй үбшэниие һэрг хын тулада юу хэхэб? Түбхын рүүндэ ариг сэбэр сахиха, иланг эдеэ хоол бэлдэхэ үедөө нари кухни, байра, ограда болон шаб наа сэбэр байлгаха, худагайн хүн зоной хэрэглэдэг гол горхо уһые муухай болгохогүй, хаба далаараа аляаһа батаганаатай сэхэ, тэрэниие олон болгохогүй рэгтэй.

Үхибүүдые, тэрэшэлэн бүхы ниие хото-гэдэһэнэй үбшэнһөө сэд һэргылхэ бүхы эрхэ байдал най орондо хүсэд бии.

М. ШАЛТЫКОВА, Улан-У үхибүүдэй 2-дохи больниц главна вра

Редакторай орлогшо
О. ГОМБОЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74. отв. секретаря — 27-37. отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем —24-74 корректорская — 32-67 бухгалтерия 37-32. Для международных переговоров — 16.

Н 00493. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 4425